

III. KONIUNKTURA W ROLNICTWIE

1. Omówienie wyników badania

1. W trzecim kwartale 2020 r. wartość wskaźnika koniunktury w rolnictwie IRG SGH (IRGAGR) wzrosła aż o 13,8 pkt, z nawiązką odrabiając stratę odniesioną w drugim kwartale (wówczas odnotowano spadek o 11,6 punktu). Poprawa koniunktury jest skutkiem przede wszystkim polepszenia się nastrojów – wartość wskaźnika zaufania, jednej ze składowych ogólnego wskaźnika koniunktury, zwiększyła się o 26,3 punktu. Tak dużego, kwartalnego wzrostu wartości wskaźnika nastrojów nie zanotowano w całej wcześniejszej historii badania koniunktury w polskim rolnictwie (największy dotąd, zanotowany w II kwartale 1999 r., wyniósł 16,1 pkt). Bez wątpienia, tak jak załamanie się nastrojów w II kwartale, ich gwałtowna odnowa w kwartale bieżącym są skutkami wybuchu i dalszego rozwoju epidemii COVID-19. Wpływ na poprawę nastrojów rolników miało nie tylko złagodzenie obostrzeń w życiu społeczno-gospodarczym, ale również polepszenie się warunków płodowych po suszy w okresie wiosennym i udane zbiory produktów roślinnych. Odsetek gospodarstw rolnych, które swoje perspektywy oceniły pozytywnie, jest obecnie ponad dwukrotnie większy niż w II kwartale br. i osiągnął poziom 27,9%, bardzo bliski rekordowego. W mniejszym stopniu do wzrostu wartości ogólnego wskaźnika koniunktury przyczyniło się zwiększenie się pieniężnych przychodów gospodarstw rolnych – wartość mierzącego je wskaźnika wzrosła o 7,6 pkt. Wzrost przychodów jest większy od spodziewanego przed kwartałem. W konsekwencji wskaźnika IRGAGR ponownie przebił wieloletnią średnią (-10 pkt), przyjmując wartość -4,6 pkt, i tym samym powrócił na ścieżkę długookresowego wzrostu.

2. Poprawa koniunktury jest powszechna. W największym stopniu odczuły je gospodarstwa położone w makroregionie zachodnim (wzrost wartości IRGAGR o 16,4 pkt), gospodarstwa małe, tj. o powierzchni do 7 ha, oraz duże, pow. 50 ha (po 15,7 pkt), prowadzone przez osoby w wieku do 30 lat (o 13,9 pkt), z wykształceniem wyższym (o 16,8 pkt) oraz gospodarstwa zajmujące się uprawą roślin innych niż wieloletnie (o 18 pkt). Najmniejsze przyrosty wartości wskaźnika koniunktury odnotowano dla makroregionu środkowowschodniego (2,7 pkt), gospodarstw średniej wielkości, tj. o pow. 7-15 ha (11,7 pkt), prowadzonych przez osoby w wieku pow. 60 lat (o 11,9 pkt), z wykształceniem podstawowym lub zasadniczym zawodowym (o 10,9 pkt) i zajmujące się chowem lub hodowlą zwierząt (o 6,7 pkt).

3. Wartość salda odpowiedzi na pytanie o wielkość przychodów pieniężnych gospodarstw rolnych⁴ zwiększyła się w ciągu kwartału o 18,5 pkt i wynosi -9,5 pkt, osiągając poziom sprzed roku (wówczas -9,6 pkt). Jednym z powodów wzrostu przychodów była (nieznaczna) zwyżka cen skupu większości produktów roślinnych (zboża, rzepaku, ziemniaków) oraz wysokie ceny owoców i warzyw. Drugim czynnikiem był większy wolumen produkcji roślinnej, będący skutkiem poprawy warunków pogodowych przed zbiorami.

Wzrost wielkości przychodów odnotowano dla wszystkich grup gospodarstw rolnych z wyjątkiem prowadzących działalność w zakresie chowu i hodowli zwierząt. W największym stopniu

⁴ Salda odpowiedzi na pytanie o wielkość przychodów pieniężnych nie należy mylić ze wskaźnikiem wyrównanych przychodów pieniężnych, będącym składnikiem ogólnego wskaźnika koniunktury IRGAGR. Wskaźnik wyrównanych przychodów pieniężnych jest średnią ważoną czterech sald odpowiedzi na pytania dotyczące przychodów pieniężnych gospodarstw rolnych: salda diagnostycznego i salda prognostycznego z okresu, w którym wskaźnik jest liczony, oraz salda diagnostycznego i salda prognostycznego z okresu poprzedzającego. Jest więc niejako „obciążony przeszłością”, a zarazem zorientowany na przyszłość. Taka konstrukcja ma na celu osłabić jego podatność na silne wahania poszczególnych sald pod wpływem czynników nadzwyczajnych i działających krótkotrwale.

zwiększyły się przychody gospodarstw: najmniejszych, o powierzchni do 7 ha (wartość salda wyższa niż w II kwartale o ponad 30 pkt), położonych w makroregionie zachodnim (o 27,9 pkt), prowadzonych przez osoby w wieku pow. 60 lat (o 21,9 pkt), z wykształceniem wyższym (o 27,5 pkt) i zajmujących się uprawą roślin wieloletnich (o 27,5 pkt). Zmiany wielkości przychodów pieniężnych w skali roku w poszczególnych grupach gospodarstw rolnych są zróżnicowane. Rolnicy spodziewają się dalszego wzrostu wielkości przychodów w następnym kwartale.

4. Wzrost wielkości przychodów gospodarstw rolnych przełożył się na zwiększenie się ich oszczędności. Wartość salda jest wyższa o 11,1 pkt niż w II kwartale, osiągając poziom -29,3 pkt. Jest jednak niższa niż w III kwartale 2019 r. o 1,8 pkt. Wzrost oszczędności zanotowano dla niemal wszystkich grup gospodarstw; największy dla gospodarstw o powierzchni do 7 ha (wartość salda zwiększyła się o 15,8 pkt), położonych w makroregionie północnym (o 21 pkt), prowadzonych przez osoby w wieku 46-60 lat (o 15,9 pkt), z wykształceniem średnim lub pomaturalnym zawodowym (o 14,5 pkt) i gospodarstw zajmujących się uprawą roślin innych niż wieloletnie (o 14,5 pkt). Spadek oszczędności odnotowano tylko dla gospodarstw: prowadzonych przez rolników w wieku do 30 lat (wartość salda niższa o 2,0 pkt) i pow. 60 lat (o 2,5 pkt) oraz zajmujących się chowem/hodowlą zwierząt (o 6,6 pkt). Przewidywany jest dalszy wzrost oszczędności gospodarstw rolnych w następnym kwartale.

5. Poprawił się również stan zadłużenia gospodarstw rolnych. Wartość salda obniżyła się⁵ o 6,5 punktu i jest obecnie wyższa niż w III kwartale 2019 r. o 5,3 pkt. Najbardziej zmniejszyło się zadłużenie gospodarstw najmniejszych (wartość salda niższa o 12,4 pkt), położonych w makroregionie południowym (o 13,4 pkt), kierowanych przez osoby w wieku 46-60 lat (o 9,5 pkt), z wykształceniem średnim lub pomaturalnym zawodowym (o 7,5 pkt) i gospodarstw zajmujących się uprawą roślin wieloletnich (o 14 pkt). Pogorszył się stan zadłużenia tylko gospodarstw zajmujących się chowem/hodowlą zwierząt. Rolnicy spodziewają się dalszej poprawy stanu ich zadłużenia w najbliższym okresie.

6. Wzrosły – w porównaniu z II kwartałem 2020 r. – wydatki na obrotowe środki produkcji. Wartości sald odpowiedzi na pytania o wielkości zakupów: nawozów sztucznych, pasz treściwych i środków ochrony roślin zwiększyły się odpowiednio o: 9,8, 1,1 i 13,6 pkt. Jedynie poziom wydatków na nabycie środków ochrony roślin jest wyższy niż rok wcześniej (o 4,2 pkt).

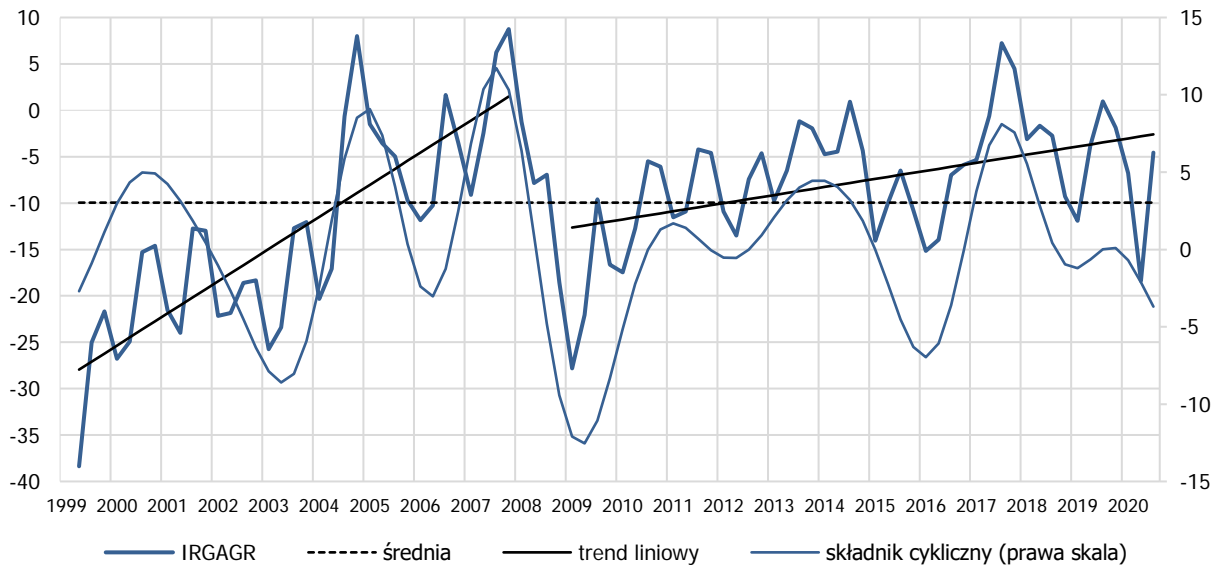
7. Aż o 8,9 punktu proc. (do wysokości 39,5%) wzrósł odsetek gospodarstw rolnych, które dokonały lub zamierzają dokonać zakupu maszyn i urządzeń rolniczych, zaś odsetek gospodarstw, które poczyniły lub planują poczynić inwestycje w budynki i budowle, zwiększył się o 4,3 pkt proc. (wynosi obecnie 18,7%). Wzrost nakładów inwestycyjnych skompensował z nawiązką spadek odnotowany w drugim kwartale i jest jednym z najwyższych, jakie kiedykolwiek zanotowano w badaniu koniunktury rolnej przez IRG SGH. Wartości obu sald są obecnie wyższe niż przed rokiem odpowiednio o: 1,2 i 1,3 pkt proc.

8. Zwiększyła się dostępność kredytów preferencyjnych; odsetek rolników, którzy zgłaszają jej poprawę, wzrósł o 1,6 pkt proc. Rośnie również skłonność do zaciągania kredytów; odsetek gospodarstw, które zamierzają zaciągnąć kredyt w najbliższym okresie, wynosi 24,3% i jest wyższy niż w II kwartale o 2,7 pkt proc. (23,2% przed rokiem). Nieznacznie obniżył się – o 0,2 pkt proc. – odsetek gospodarstw rolnych, które wzięły kredyt preferencyjny, a o 0,1 pkt proc. zmalał odsetek gospodarstw rolnych, które otrzymały kredyt na zasadach rynkowych.

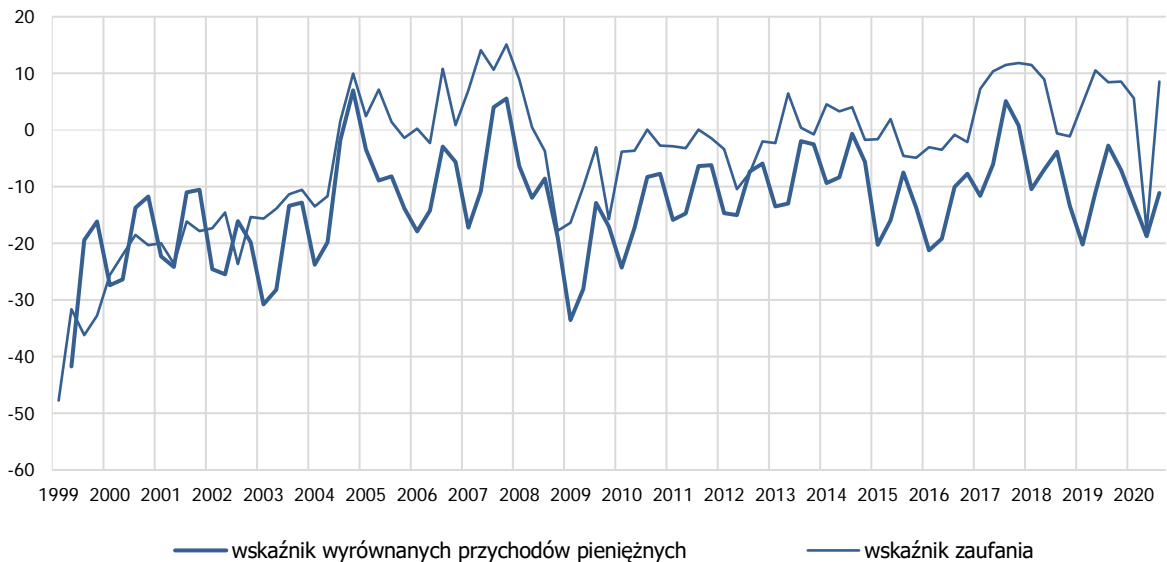
⁵ W przypadku tego pytania spadek wartości salda oznacza poprawę sytuacji.

2. Wyniki szczegółowe

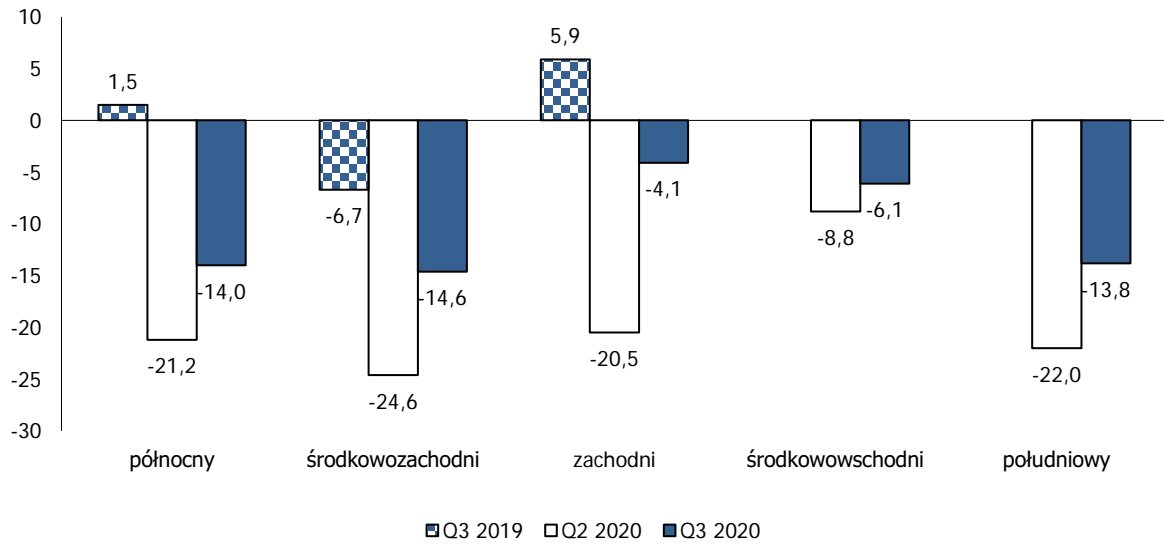
WSKAŹNIK KONIUNKTURY

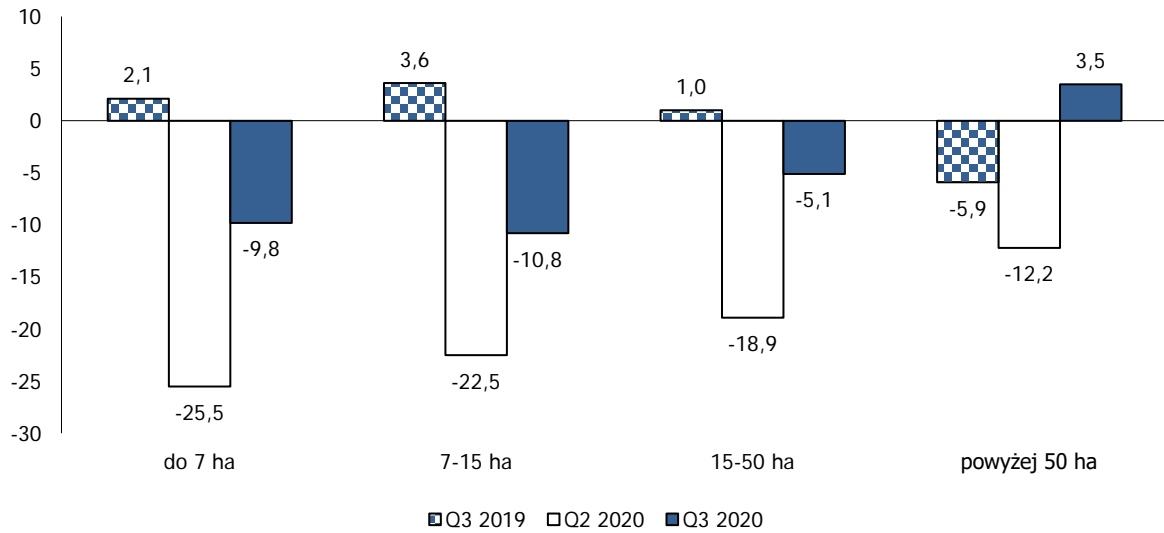
	Q2 2019	Q3 2019	Q4 2019	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020
1. wskaźnik przychodów pieniężnych	-11,0	-2,8	-7,1	-13,0	-18,7	-11,1
2. wskaźnik zaufania	10,5	8,5	8,6	5,6	-17,7	8,5
wskaźnik koniunktury ($1 \cdot x_{\frac{2}{3}}^2 + 2 \cdot x_{\frac{1}{3}}^1$)	-3,8	1,0	-1,9	-6,8	-18,4	-4,6

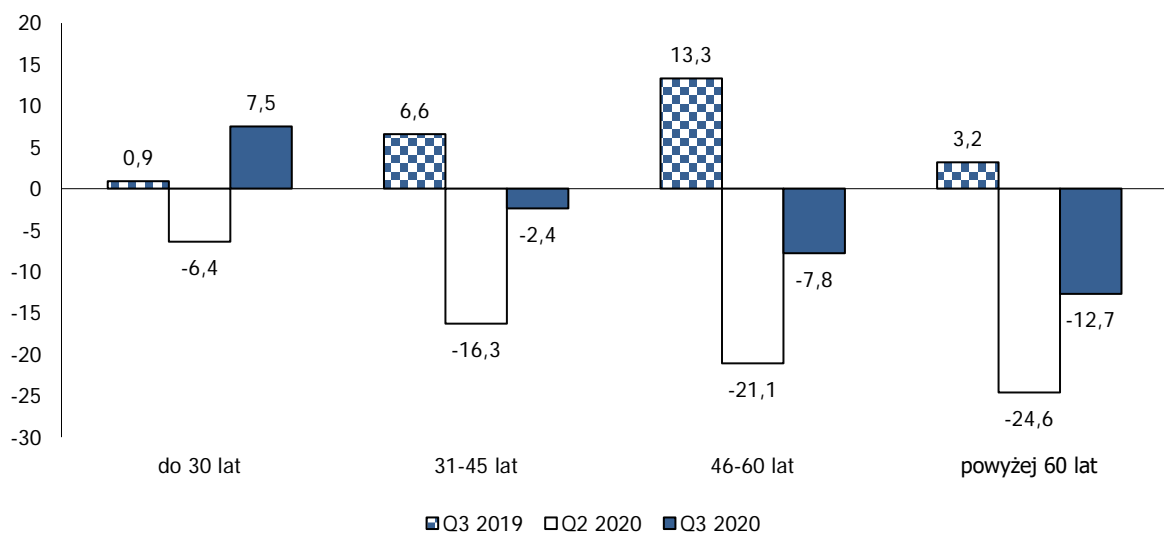
Wskaźnik koniunktury wg makroregionów

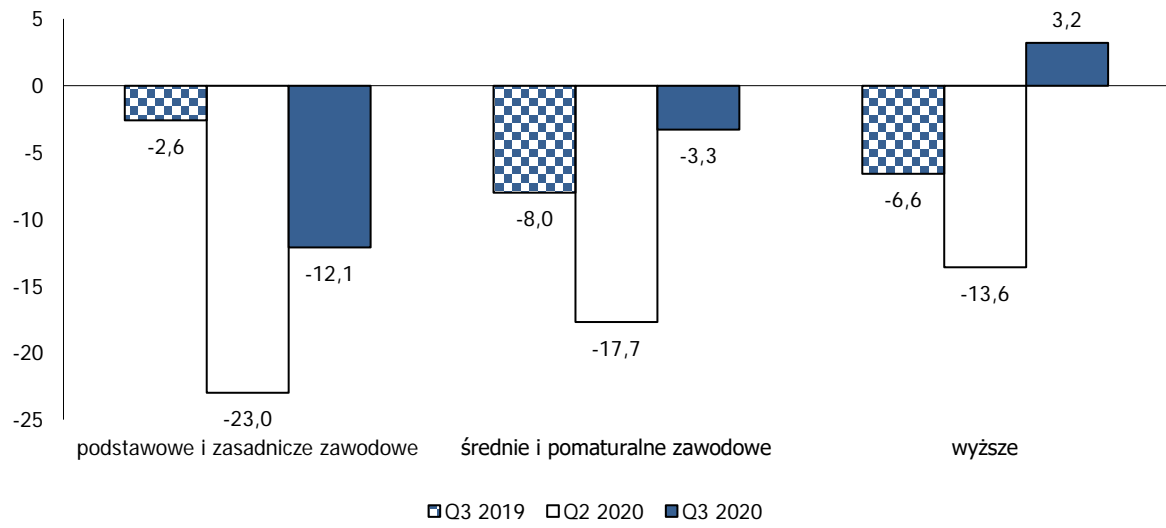
Wskaźnik koniunktury wg powierzchni gospodarstw rolnych

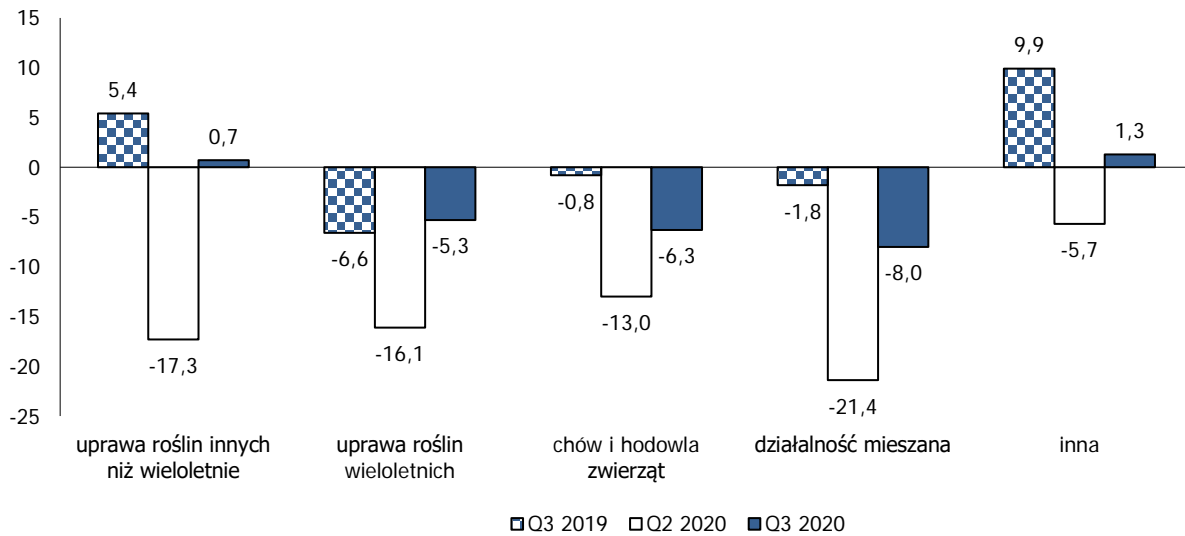
Wskaźnik koniunktury wg wieku prowadzącego gospodarstwo rolne

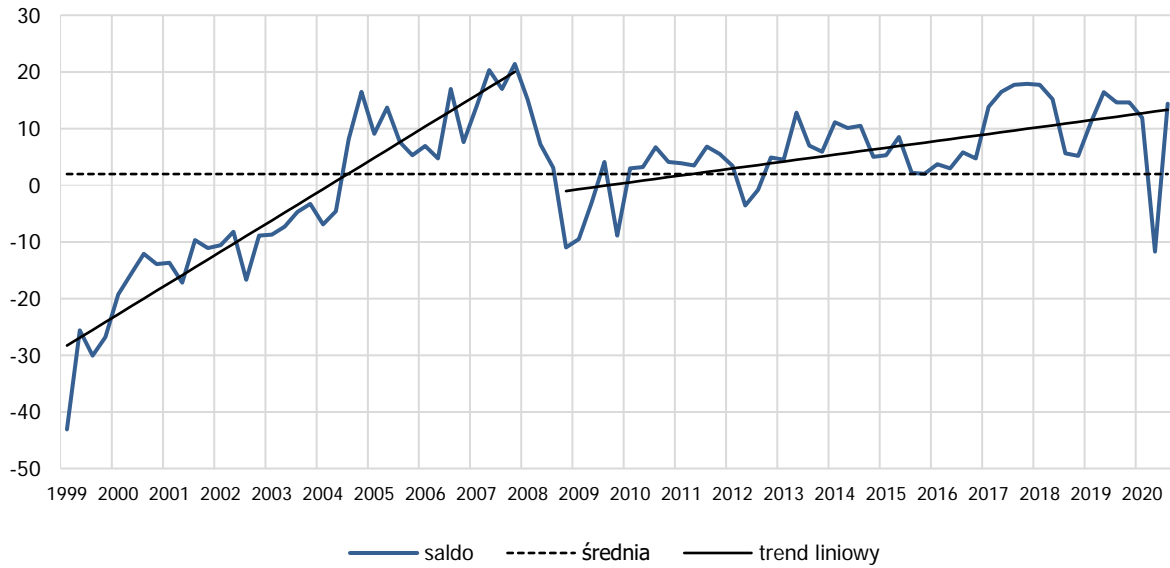
Wskaźnik koniunktury wg wykształcenia prowadzącego gospodarstwo rolne

Wskaźnik koniunktury wg grup PKD 2007

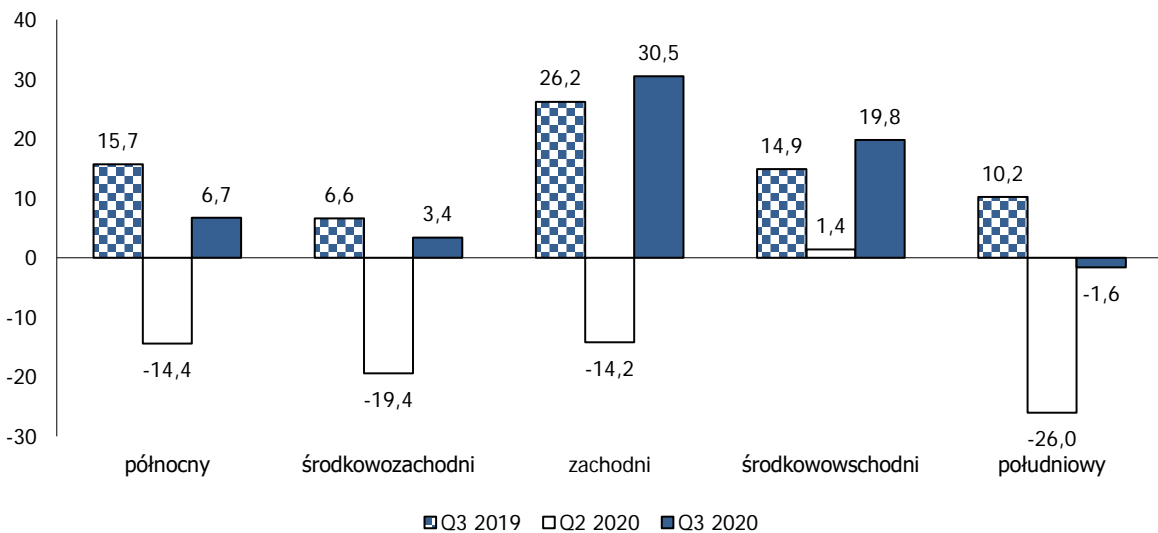

NASTROJE GOSPODARSTW ROLNYCH

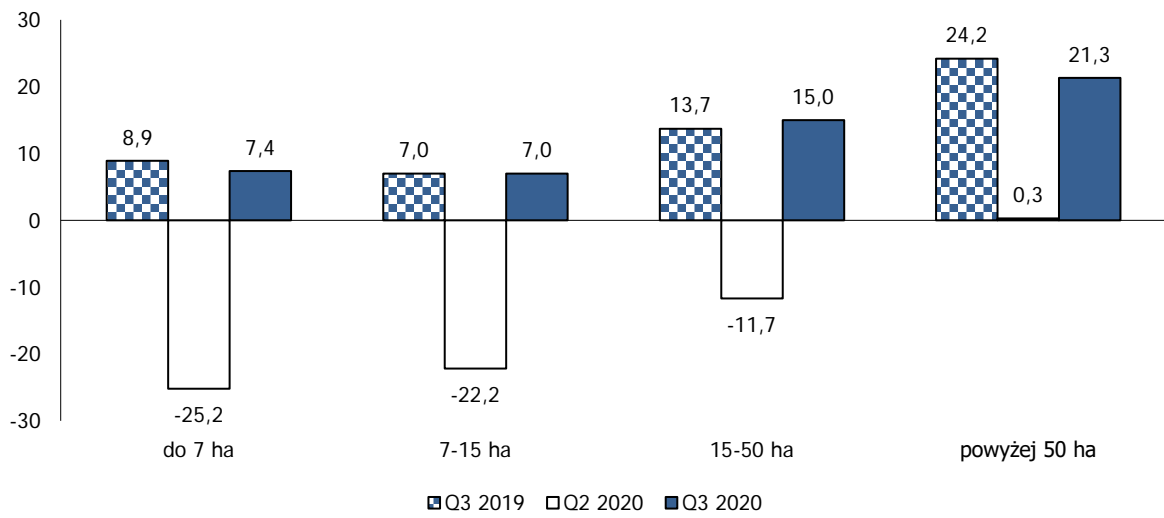

	Q2 2019	Q3 2019	Q4 2019	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020
1. z ufnością	28,8	26,6	27,1	24,4	13,9	27,9
2. z obawą	58,9	61,4	60,4	63,0	60,5	58,6
3. ze strachem	12,4	12,0	12,5	12,5	25,6	13,5
saldo (1.-3.)	16,4	14,6	14,6	11,9	-11,7	14,4
wskaźnik zaufania (1.-2.*0,1-3.)	10,5	8,5	8,6	5,6	-17,7	8,5

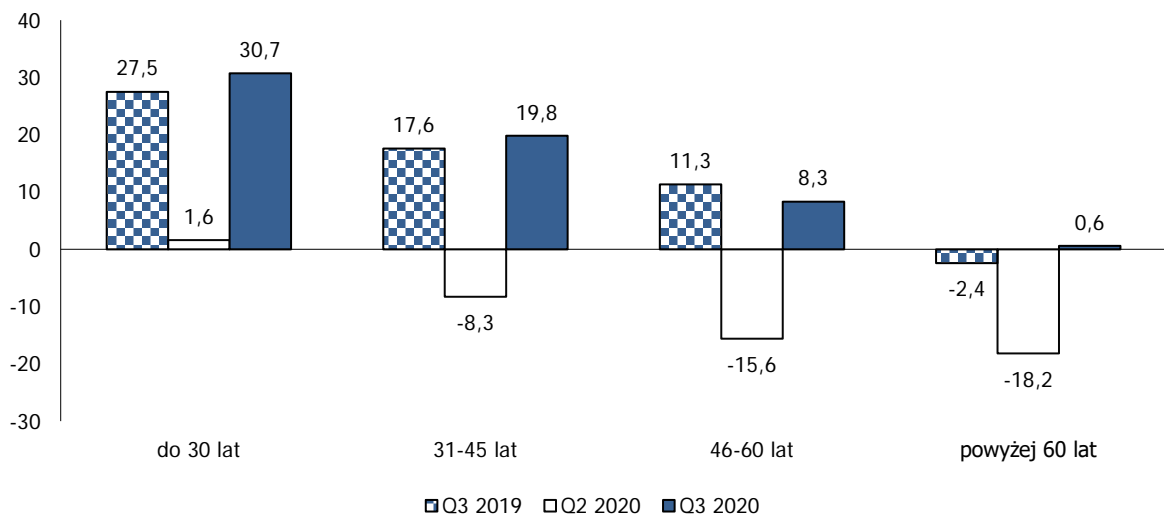
Nastroje gospodarstw rolnych wg makroregionów

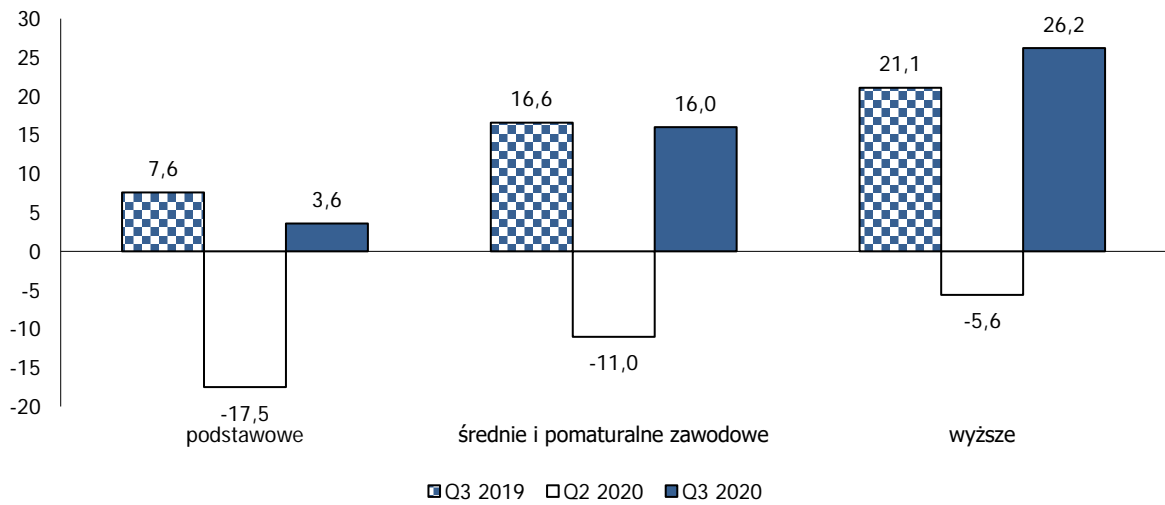
Nastroje gospodarstw rolnych wg powierzchni gospodarstw rolnych

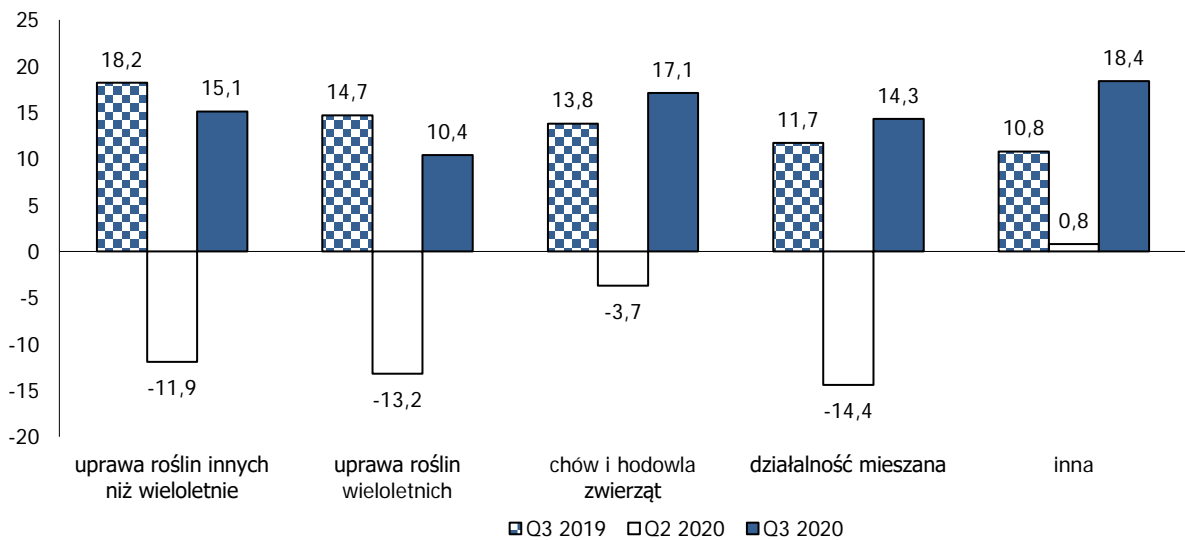
Nastroje gospodarstw rolnych wg wieku prowadzącego gospodarstwo rolne

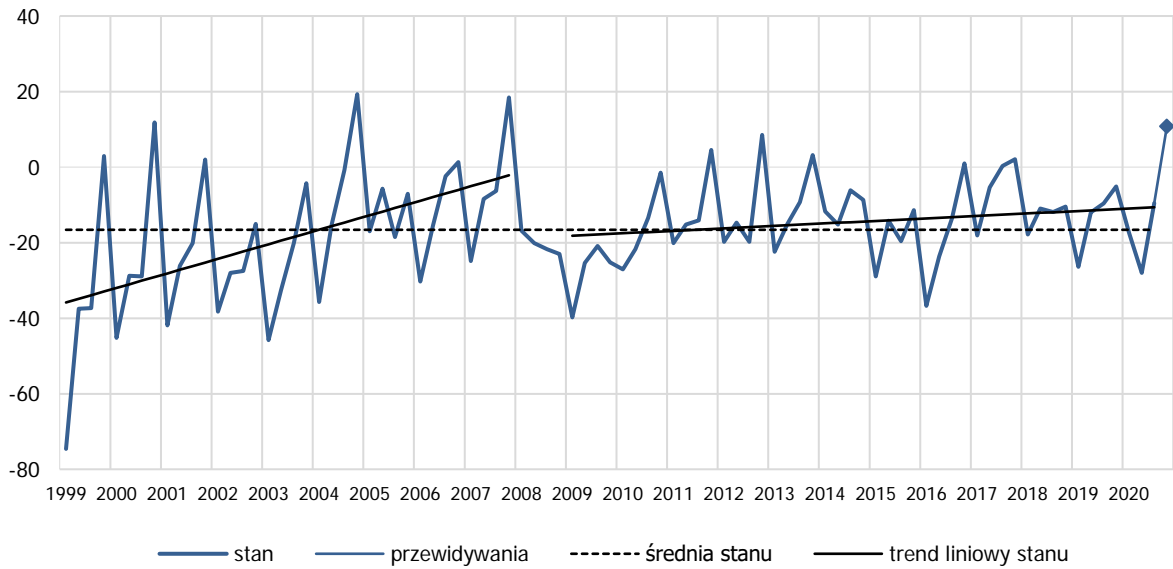
Nastroje gospodarstw rolnych wg wykształcenia prowadzącego gospodarstwo rolne

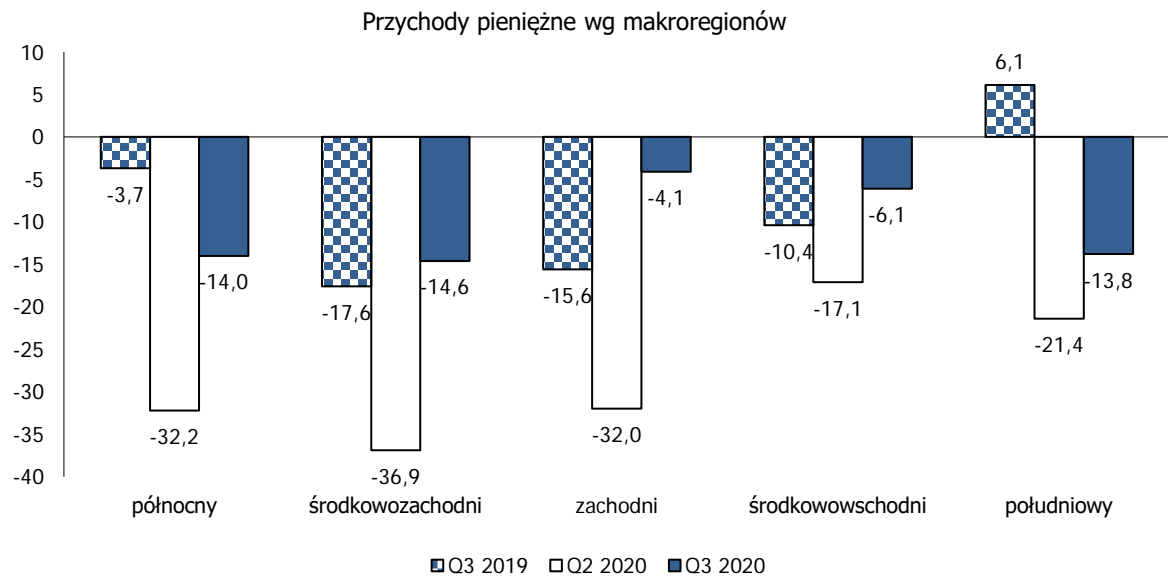
Nastroje gospodarstw rolnych wg grup PKD 2007

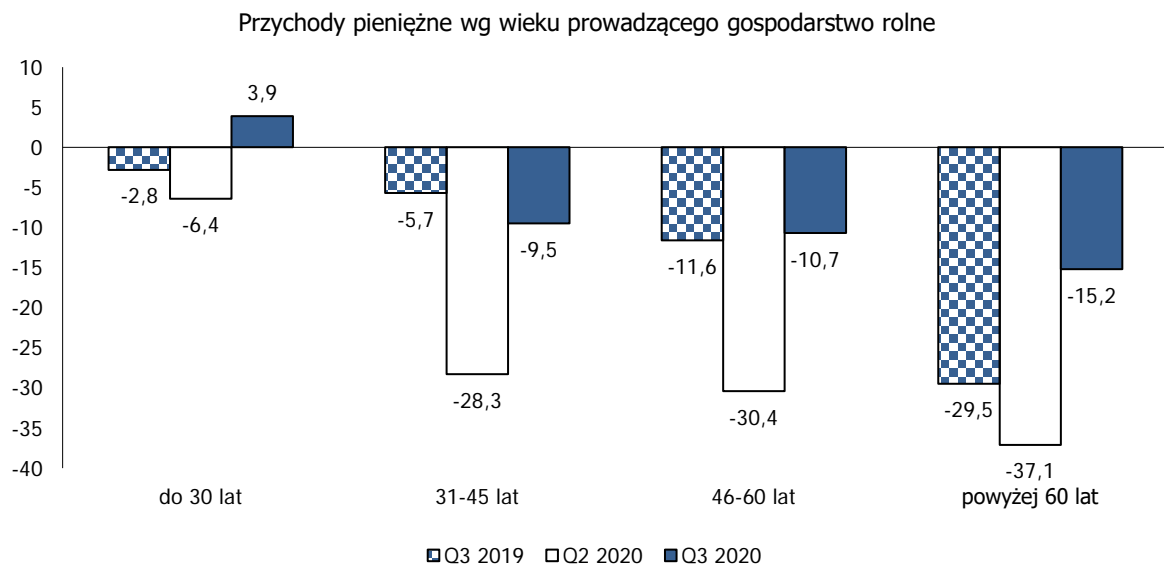
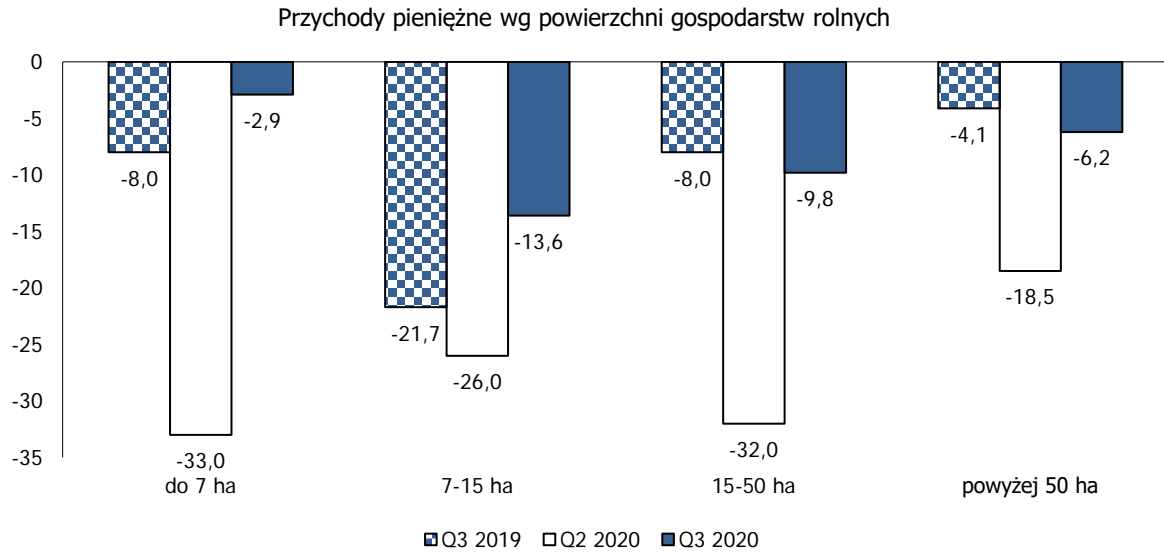

PRZYCHODY PIENIĘŻNE

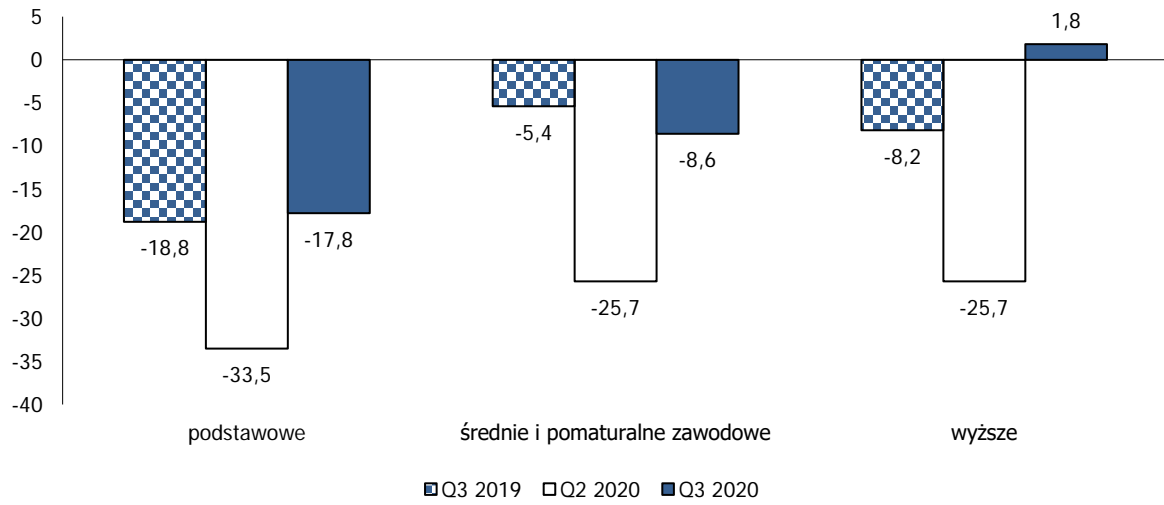

	Q2 2019	Q3 2019	Q4 2019	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020	przewidywania
1. wzrosły	20,2	24,2	27,7	19,2	15,9	24,7	36,5
2. nie zmieniły się	47,5	42,1	39,6	44,2	40,2	41,0	37,9
3. zmalały	32,2	33,8	32,8	36,5	43,9	34,2	25,7
4. brak	9,0	6,6	6,0	8,1	10,3	7,2	3,1
saldo (1.-3.)	-12,0	-9,6	-5,1	-17,3	-28,0	-9,5	10,8

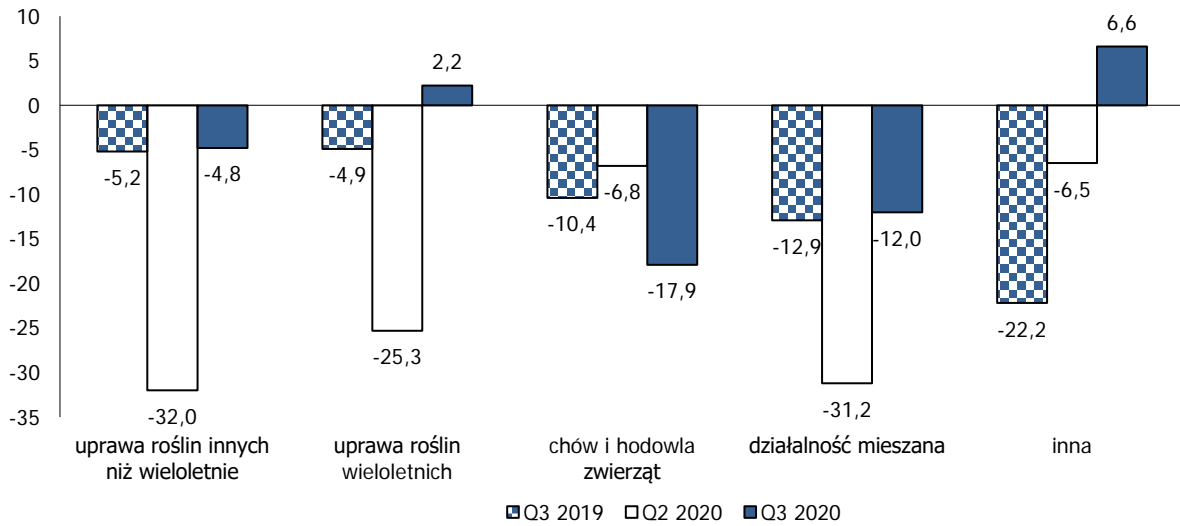

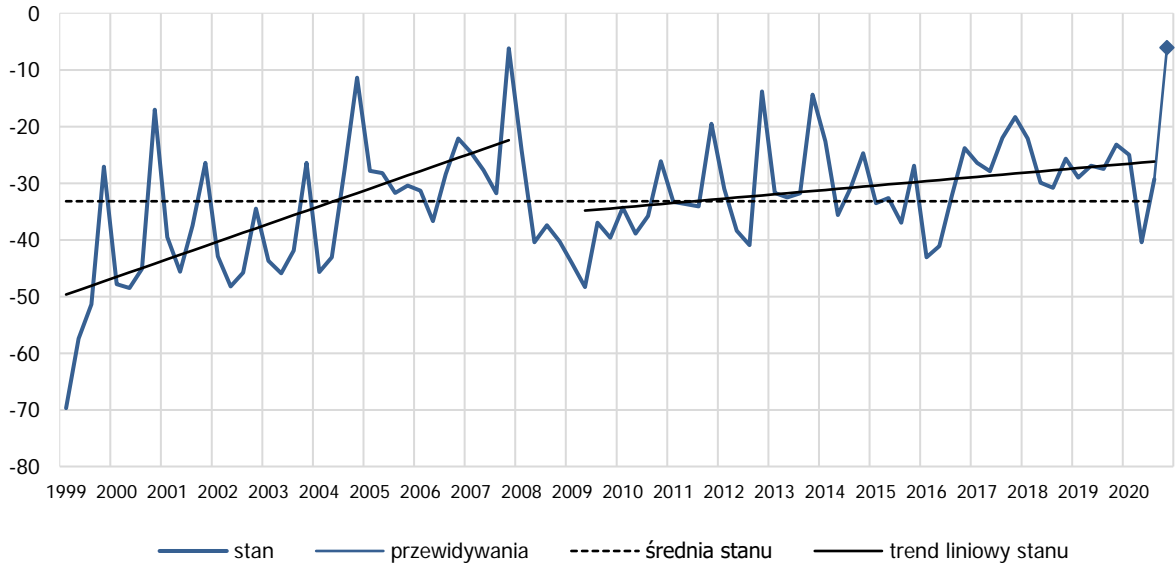
Przychody pieniężne wg wykształcenia prowadzącego gospodarstwo rolne

Przychody pieniężne wg grup PKD 2007

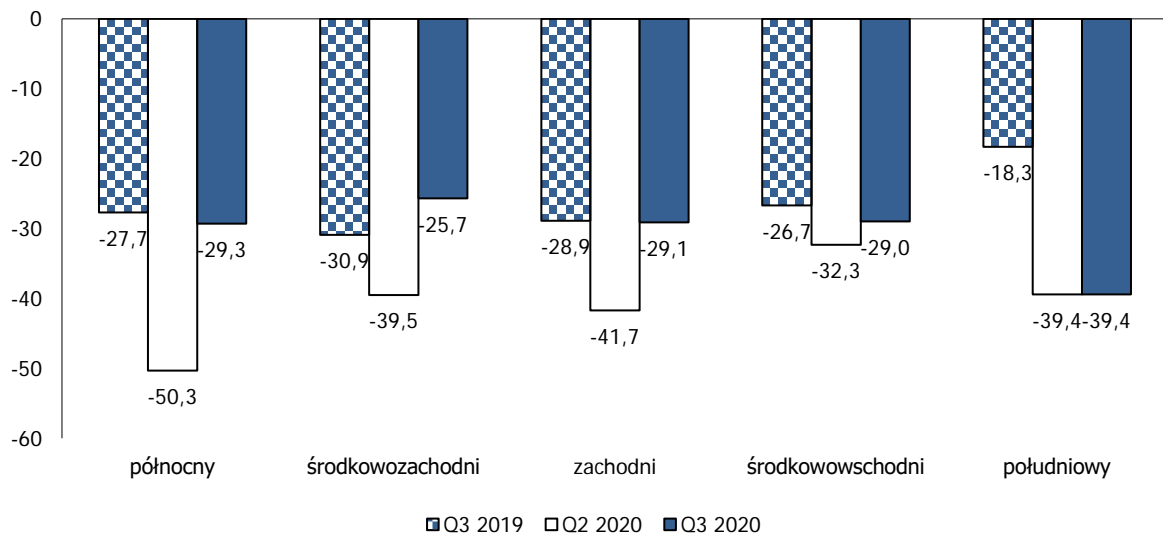

OSZCZĘDNOŚCI

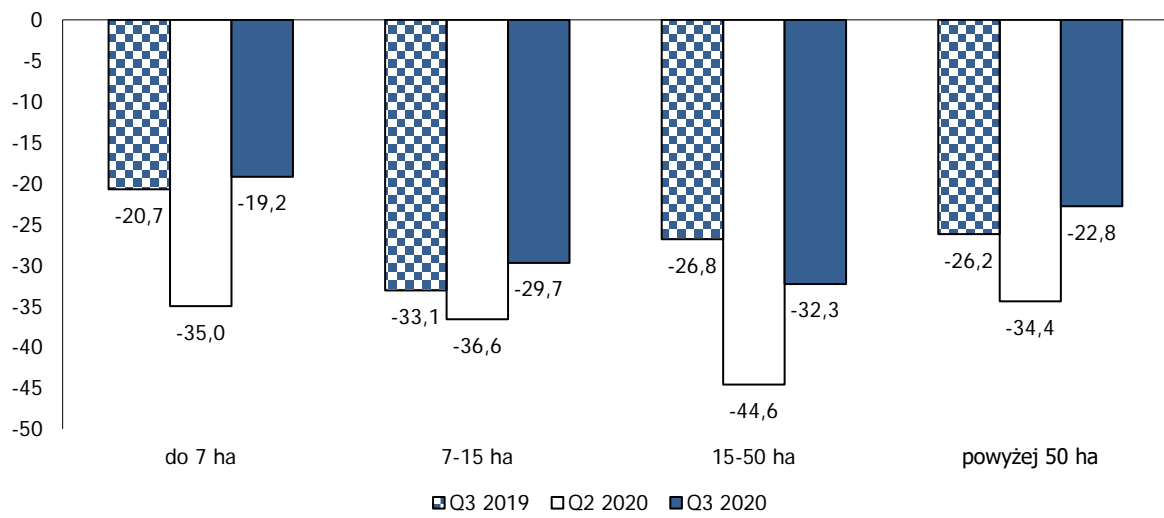

	Q2 2019	Q3 2019	Q4 2019	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020	przewidywania
1. wzrosły	11,8	11,7	14,9	12,1	8,5	12,7	25,0
2. nie zmieniły się	49,5	49,1	47,0	50,9	42,6	45,3	43,9
3. zmalały	38,7	39,2	38,1	37,1	48,9	42,0	31,1
4. brak	16,6	16,9	16,2	14,8	15,7	15,4	14,9
saldo (1.-3.)	-26,9	-27,5	-23,2	-25,0	-40,4	-29,3	-6,1

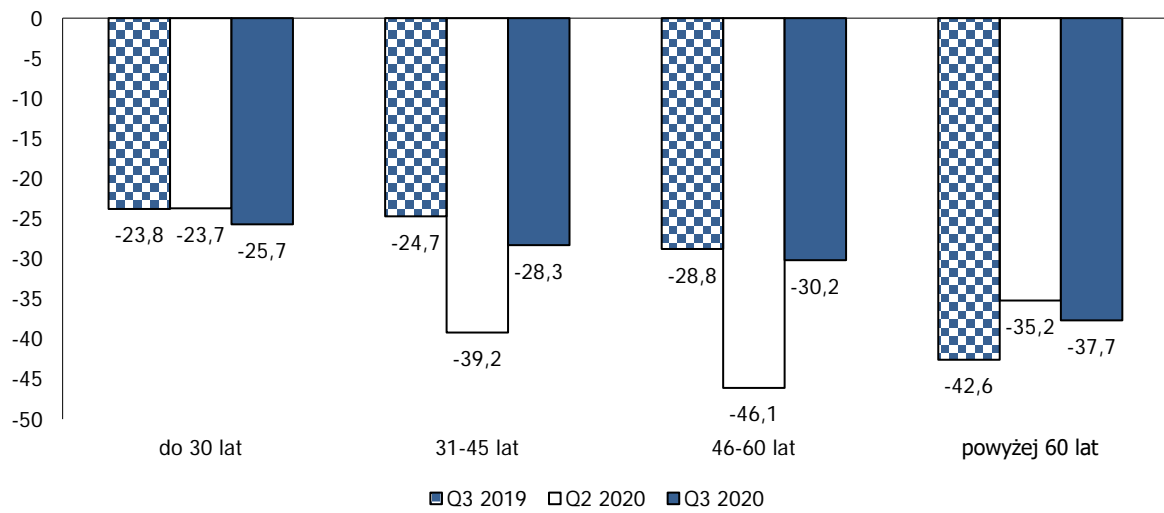
Oszczędności wg makroregionów

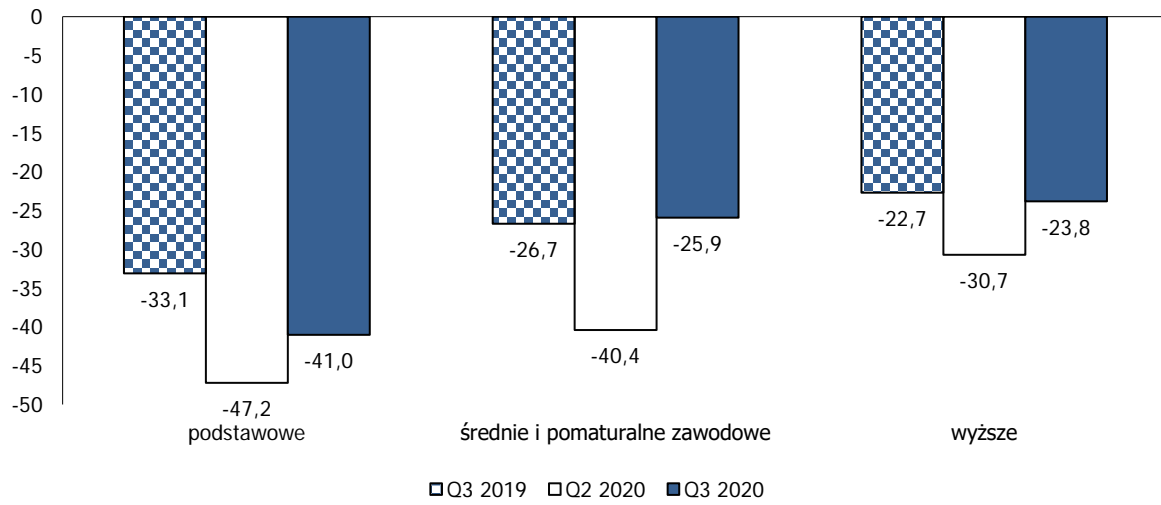
Oszczędności wg powierzchni gospodarstw rolnych

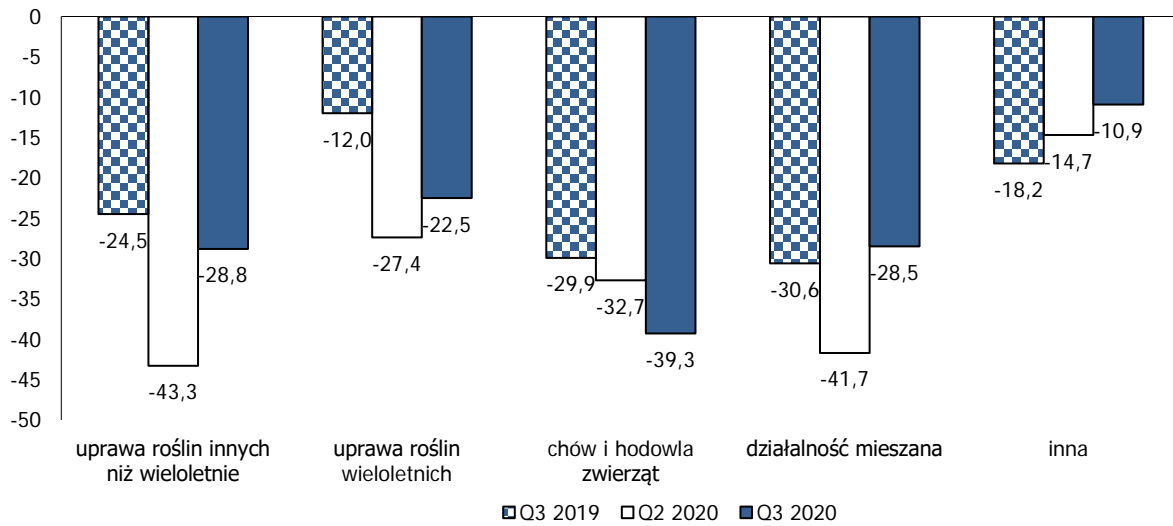
Oszczędności wg wieku prowadzącego gospodarstwo rolne

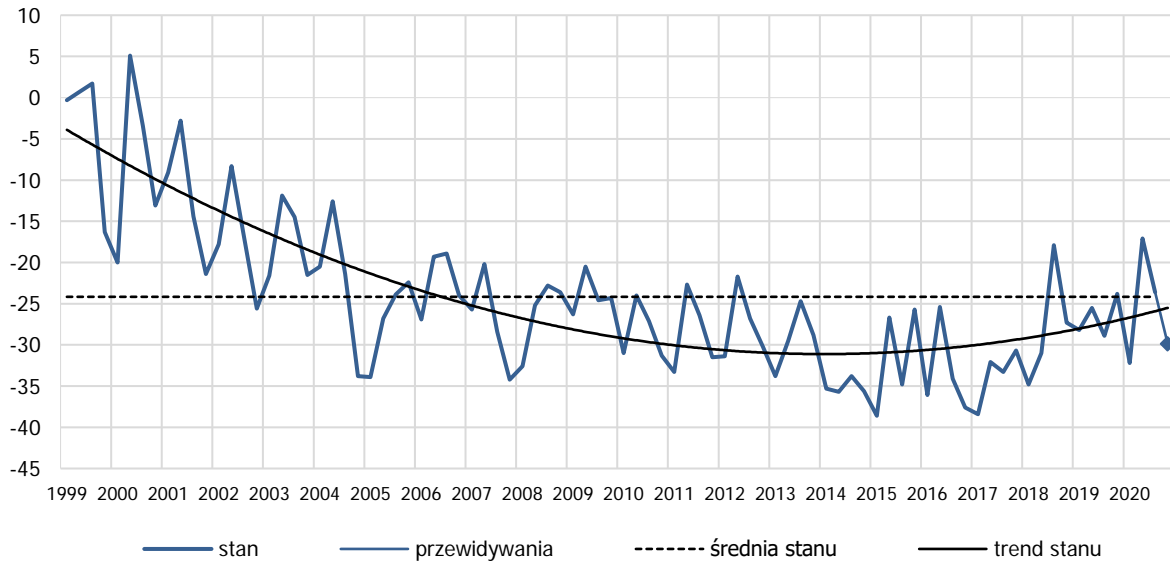
Oszczędności wg wykształcenia prowadzącego gospodarstwo rolne

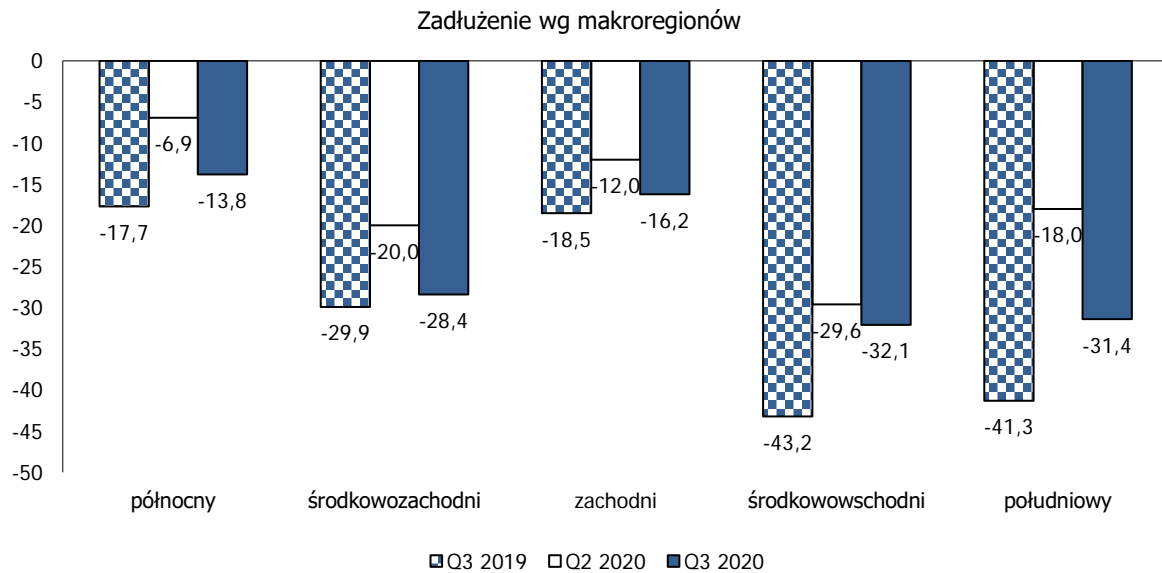
Oszczędności wg grup PKD 2007

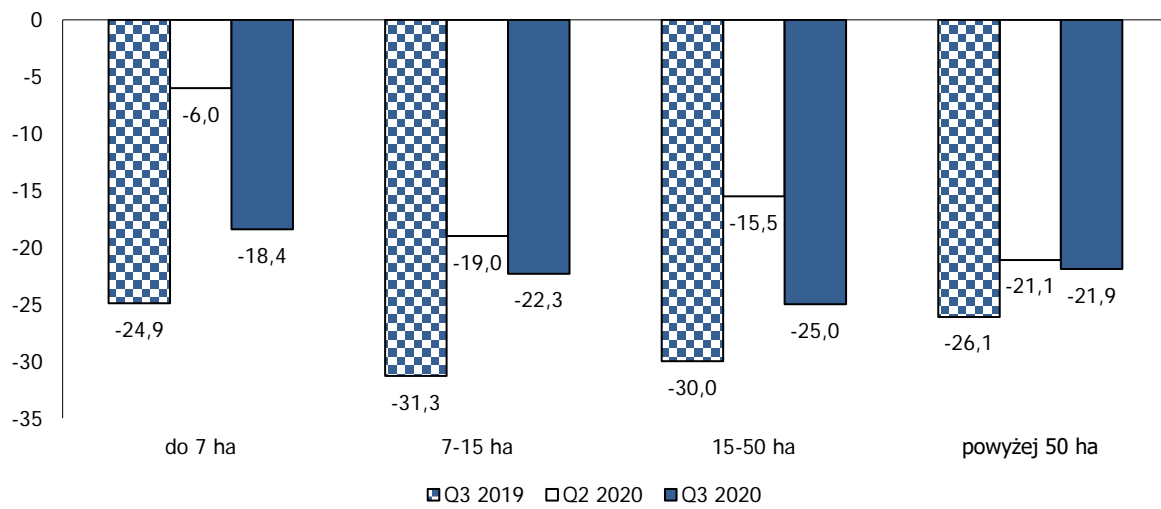
ZADŁUŻENIE

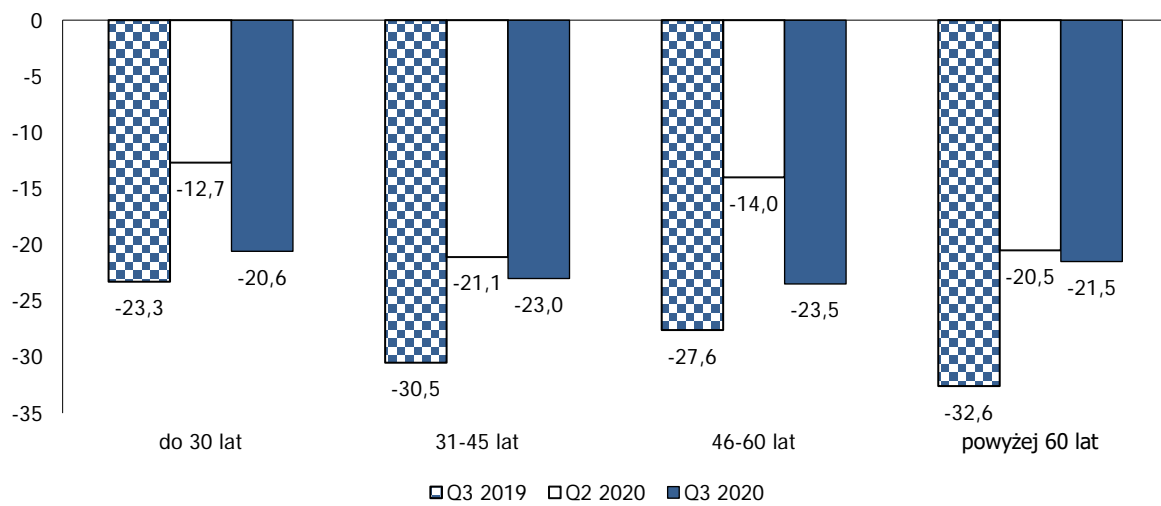
	Q2 2019	Q3 2019	Q4 2019	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020	przewidywania
1. wzrosło	15,8	13,1	15,9	12,5	18,1	14,5	15,5
2. nie zmieniło się	42,9	45,0	44,4	42,8	46,7	47,4	39,2
3. zmalało	41,3	42,0	39,7	44,7	35,2	38,1	45,4
4. brak	36,7	38,3	36,9	36,3	36,8	37,4	37,1
saldo (1.-3.)	-25,5	-28,9	-23,8	-32,2	-17,1	-23,6	-29,9

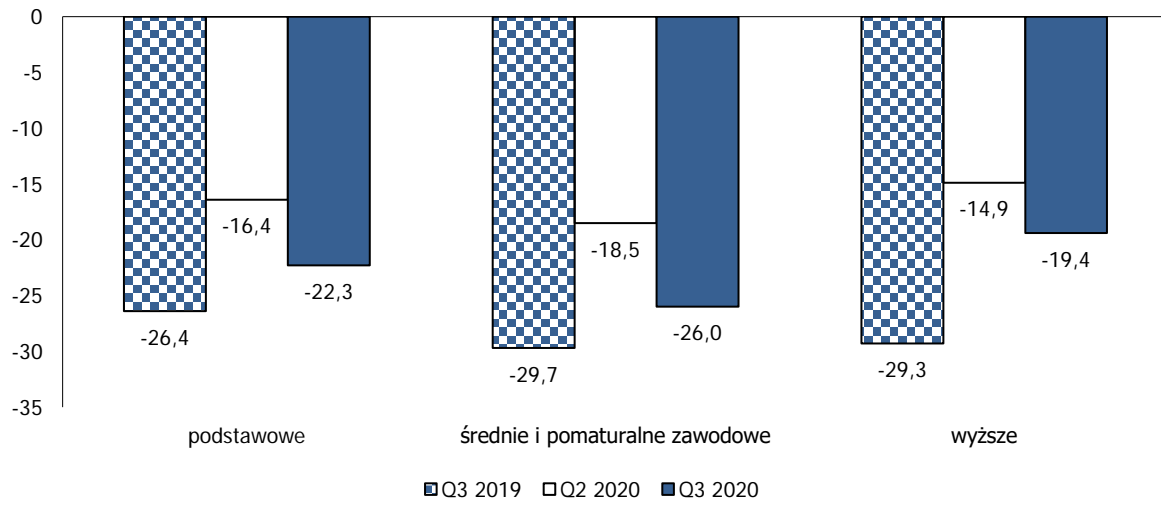
Zadłużenie wg powierzchni gospodarstw rolnych

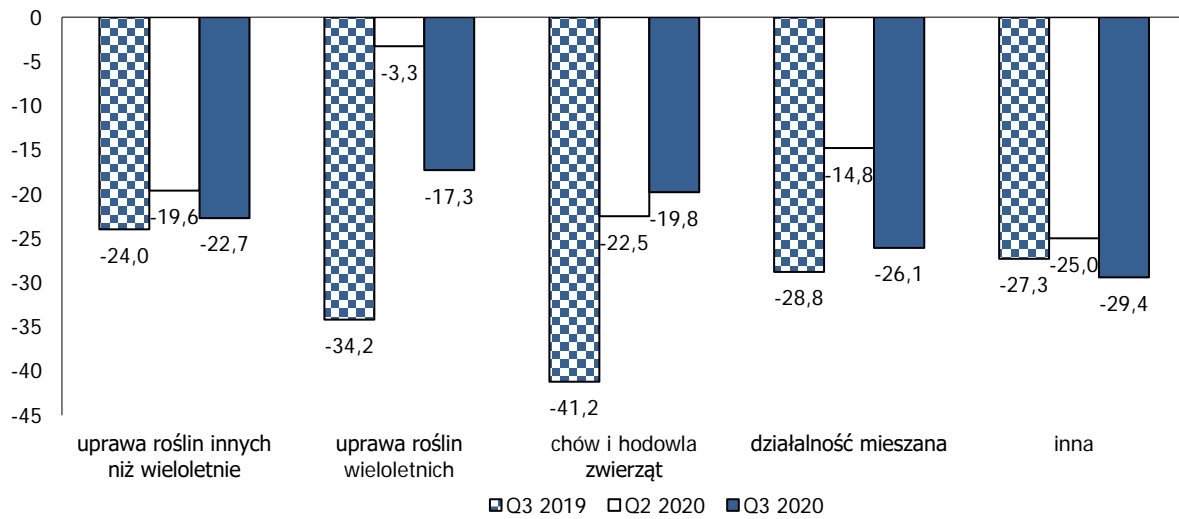
Zadłużenie wg wieku prowadzącego gospodarstwo rolne

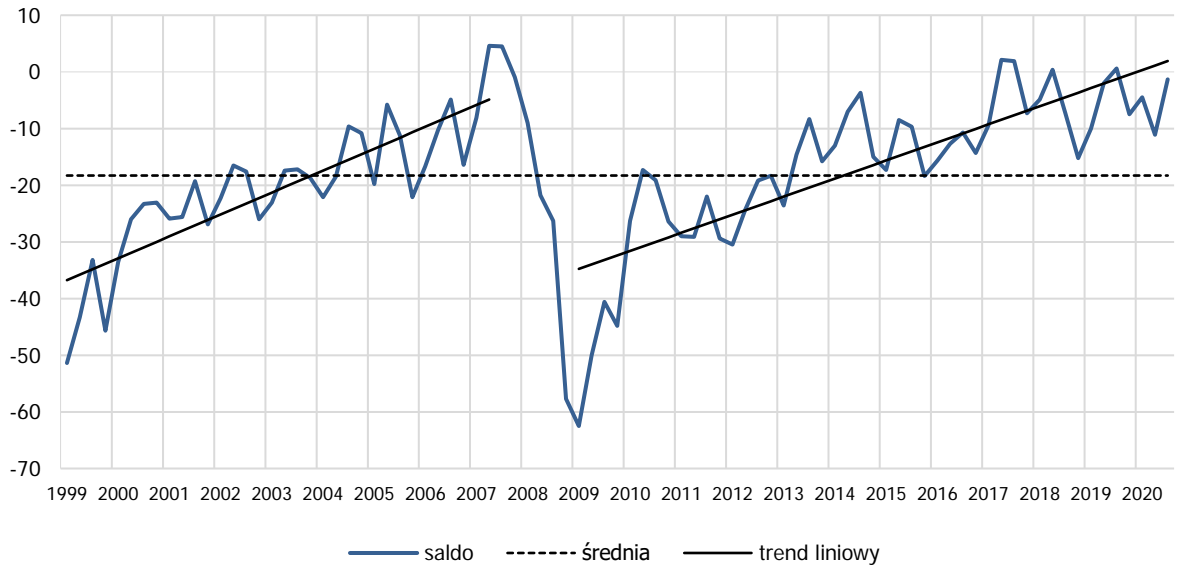
Zadłużenie wg wykształcenia prowadzącego gospodarstwo rolne

Zadłużenie wg grup PKD 2007

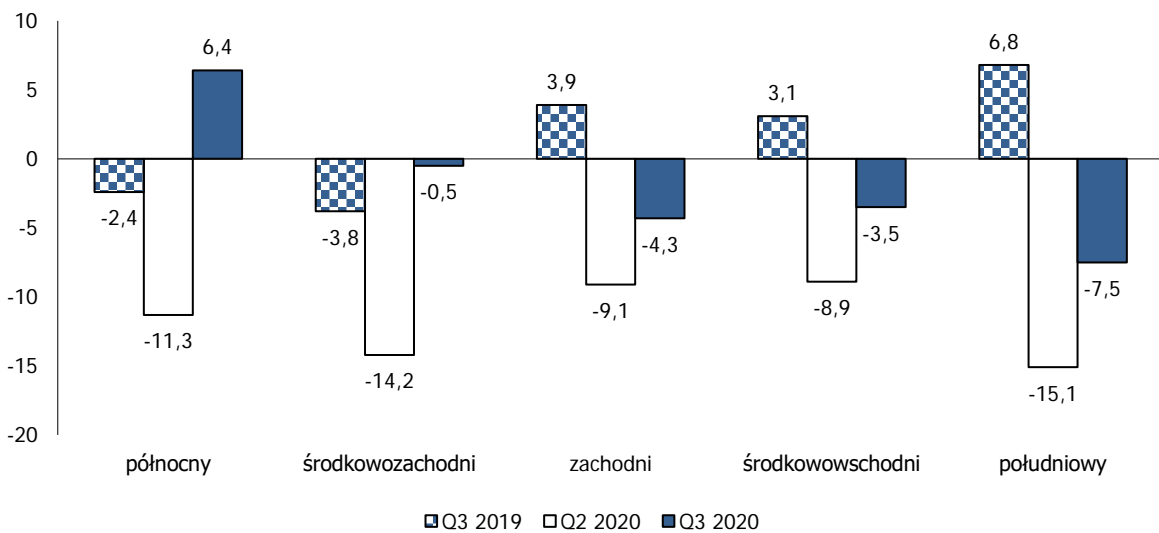

ZAKUPY NAWOZÓW MINERALNYCH

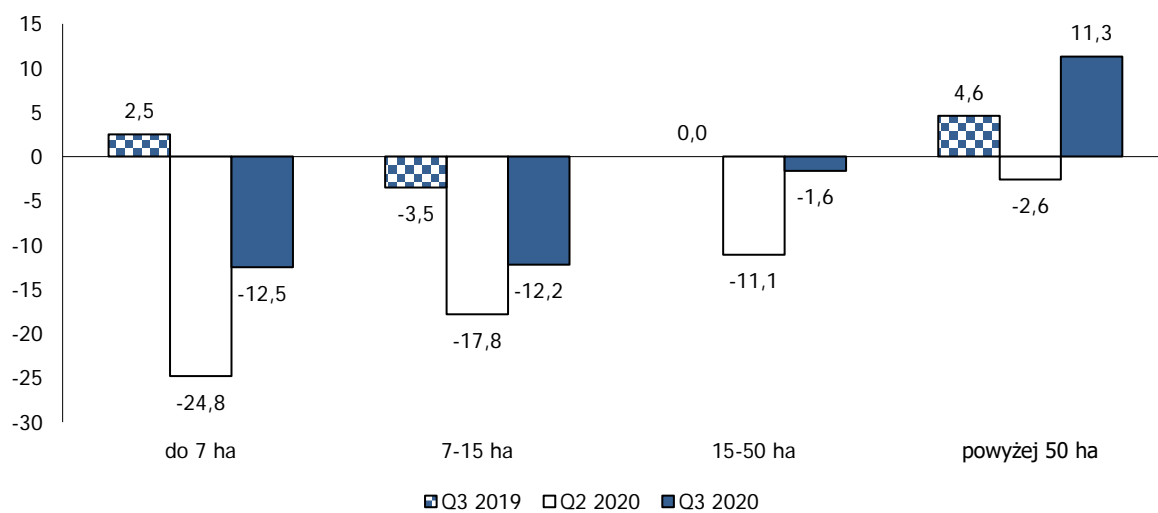

	Q2 2019	Q3 2019	Q4 2019	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020
1. wzrosły	18,0	18,4	15,2	16,7	13,6	18,0
2. nie zmieniły się	62,0	63,8	62,1	62,1	61,7	62,7
3. zmalały	20,0	17,8	22,7	21,2	24,7	19,3
4. nie dokonano	4,7	4,5	7,7	7,8	3,9	4,8
saldo (1.-3.)	-2,0	0,6	-7,5	-4,5	-11,1	-1,3

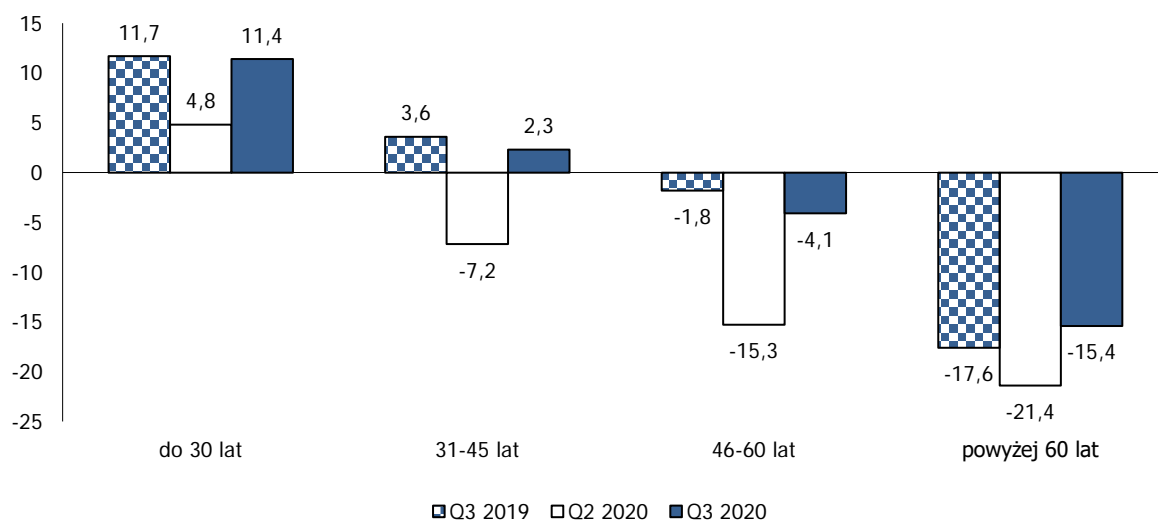
Zakupy nawozów wg makroregionów

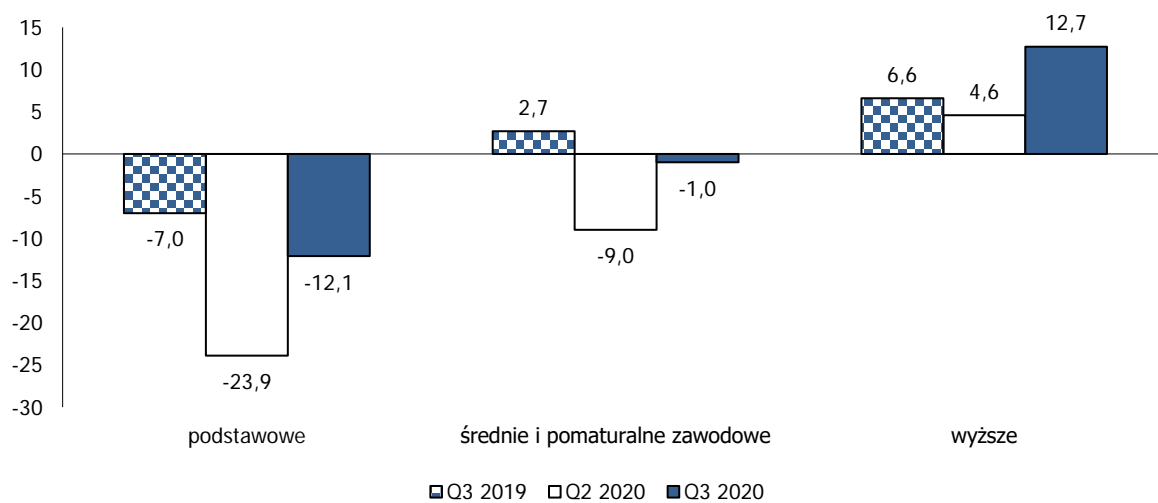
Zakupy nawozów wg powierzchni gospodarstw rolnych

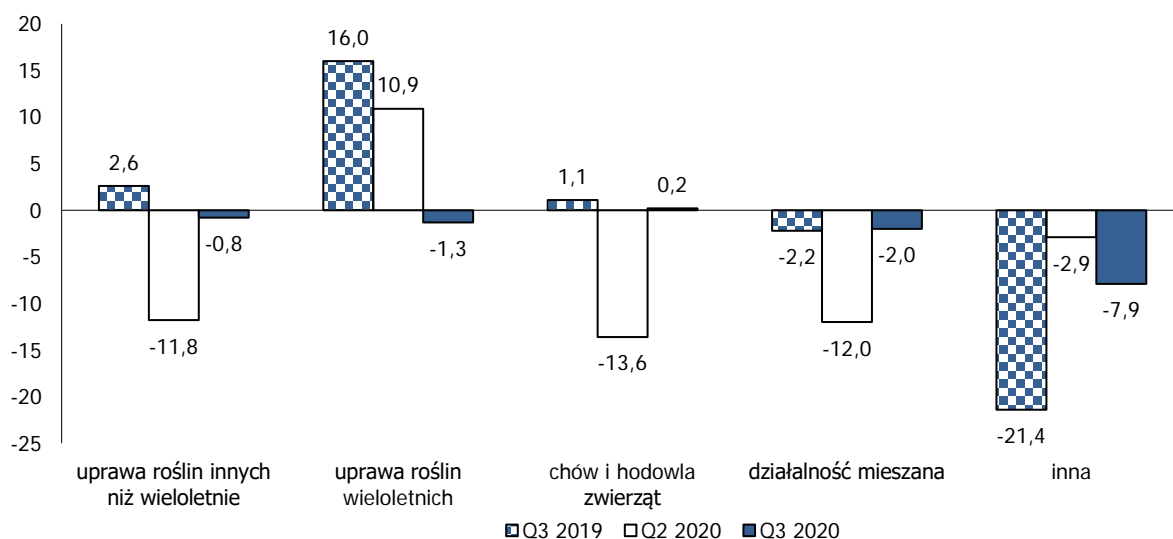
Zakupy nawozów wg wieku prowadzącego gospodarstwo rolne

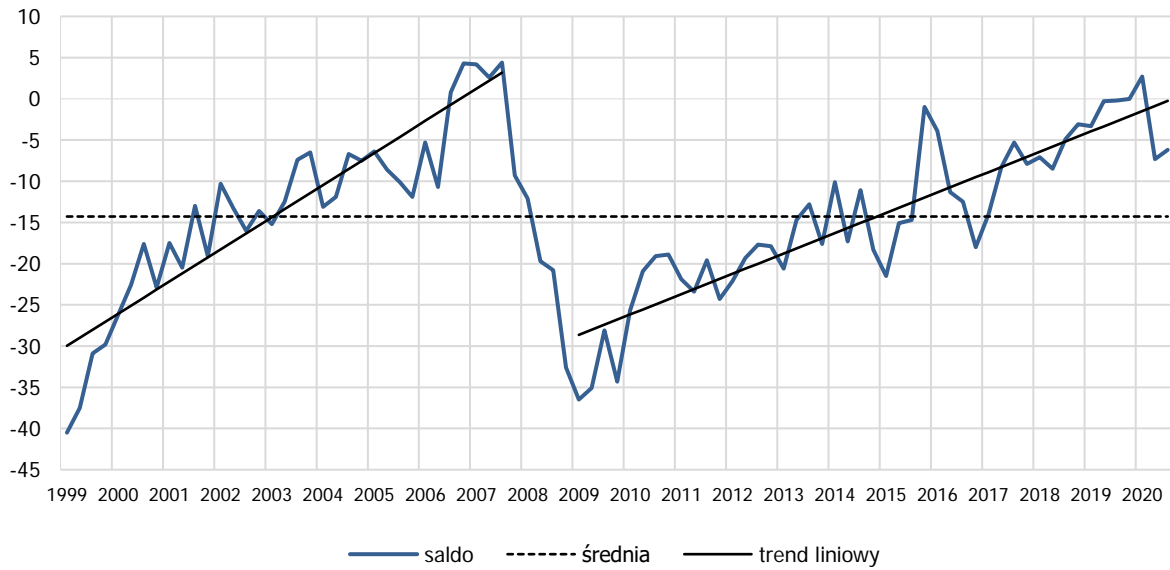
Zakupy nawozów wg wykształcenia prowadzącego gospodarstwo rolne

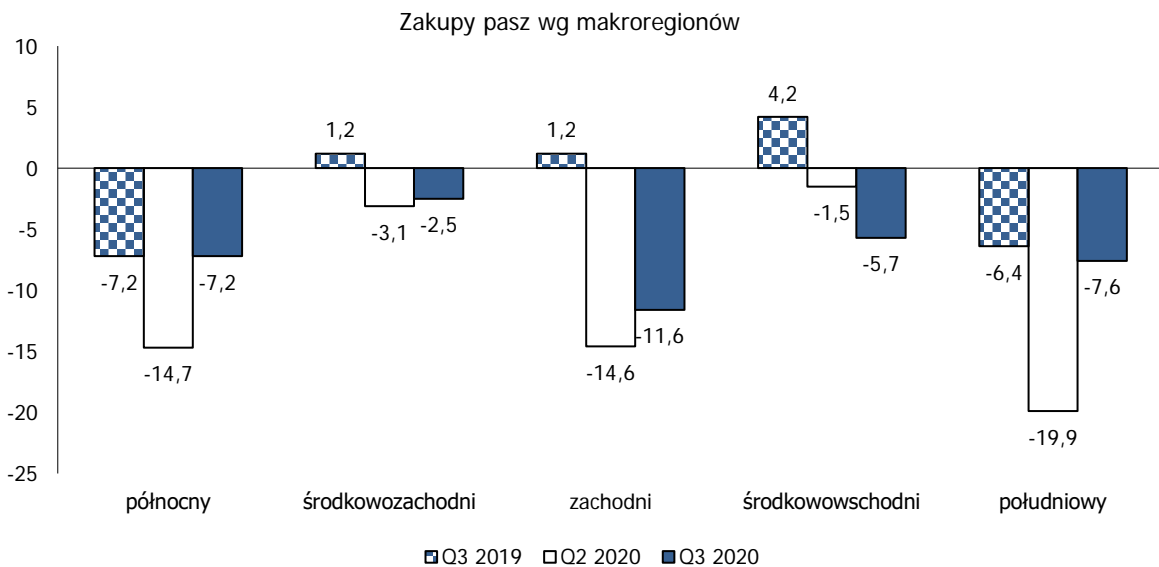
Zakupy nawozów wg grup PKD 2007

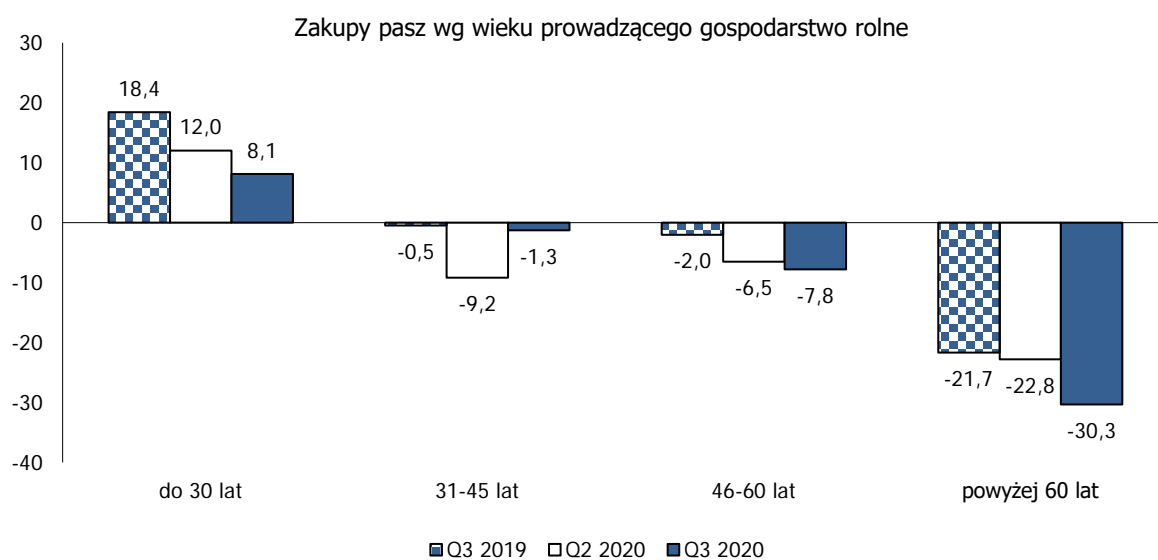
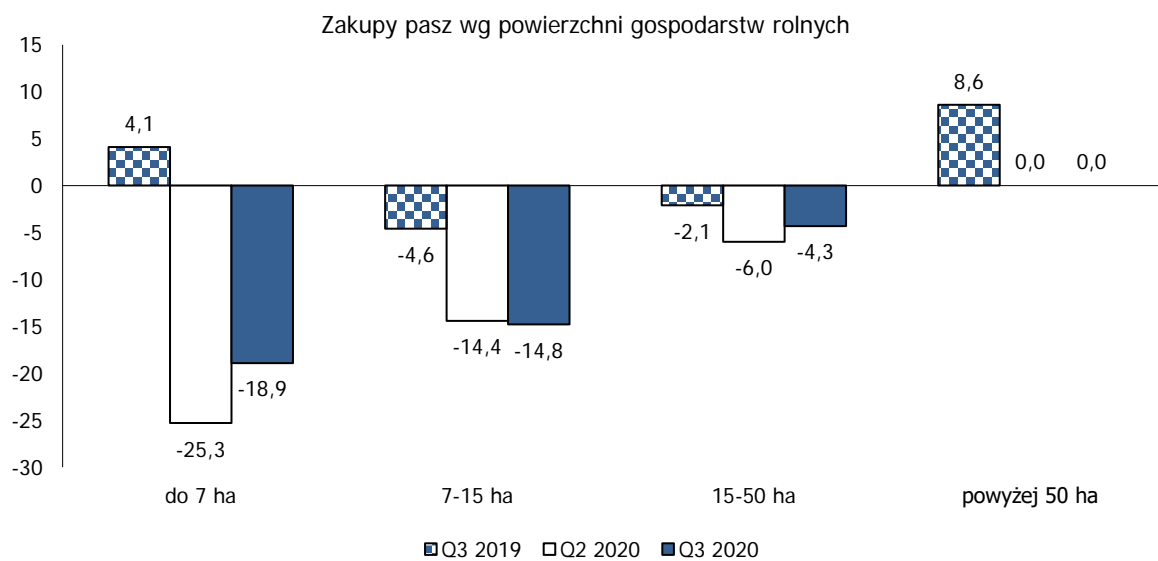

ZAKUPY PASZ TREŚCIWYCH

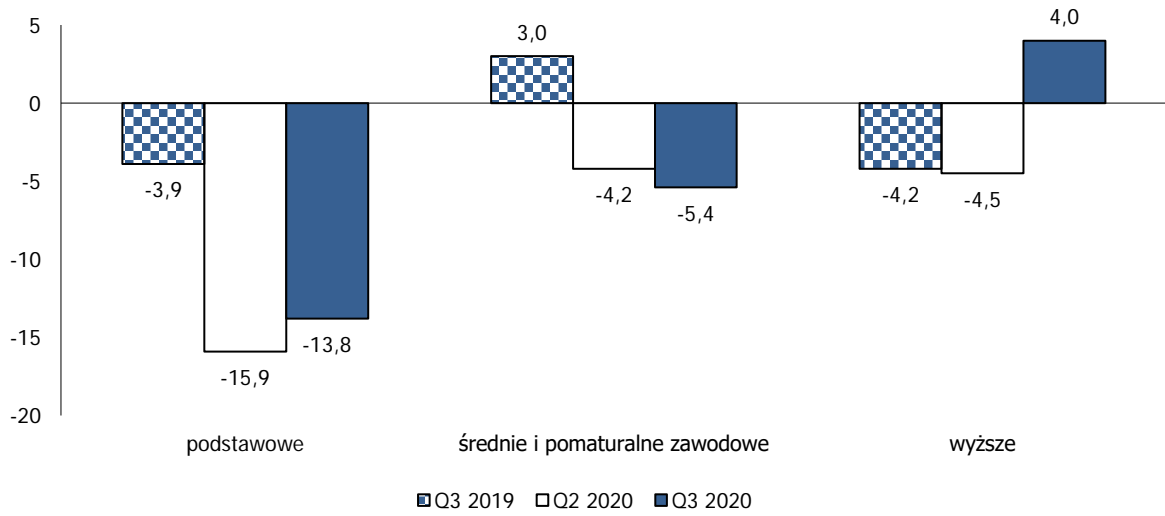

	Q2 2019	Q3 2019	Q4 2019	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020
1. wzrosły	19,4	19,4	20,2	20,5	16,8	16,0
2. nie zmieniły się	60,9	61,0	59,6	61,7	59,1	61,8
3. zmalały	19,7	19,6	20,2	17,8	24,1	22,2
4. nie dokonano	37,4	40,0	38,4	38,3	40,0	38,2
saldo (1.-3.)	-0,3	-0,2	0,0	2,7	-7,3	-6,2

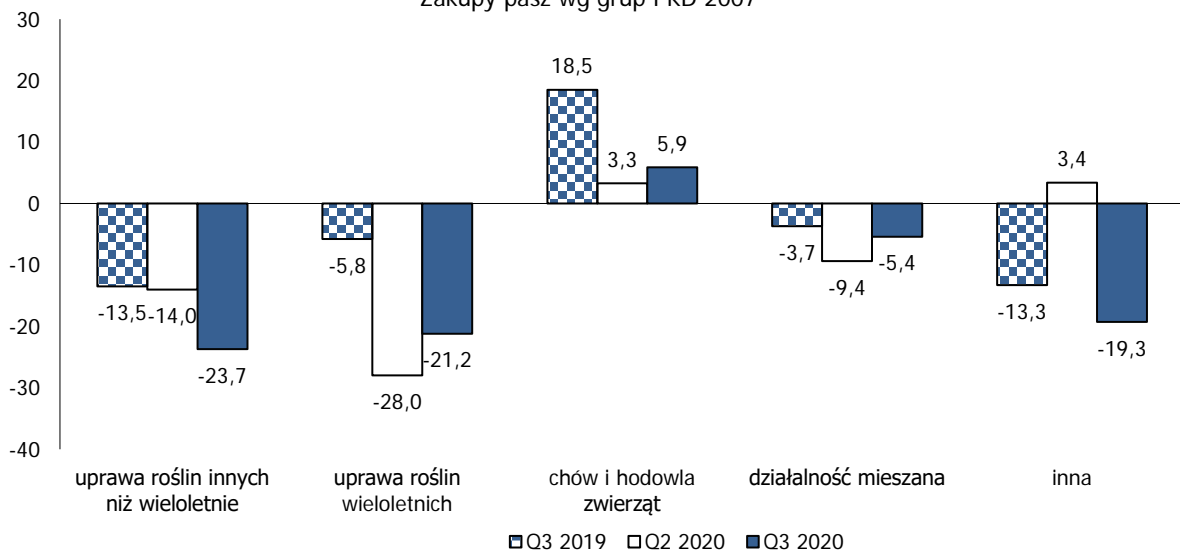

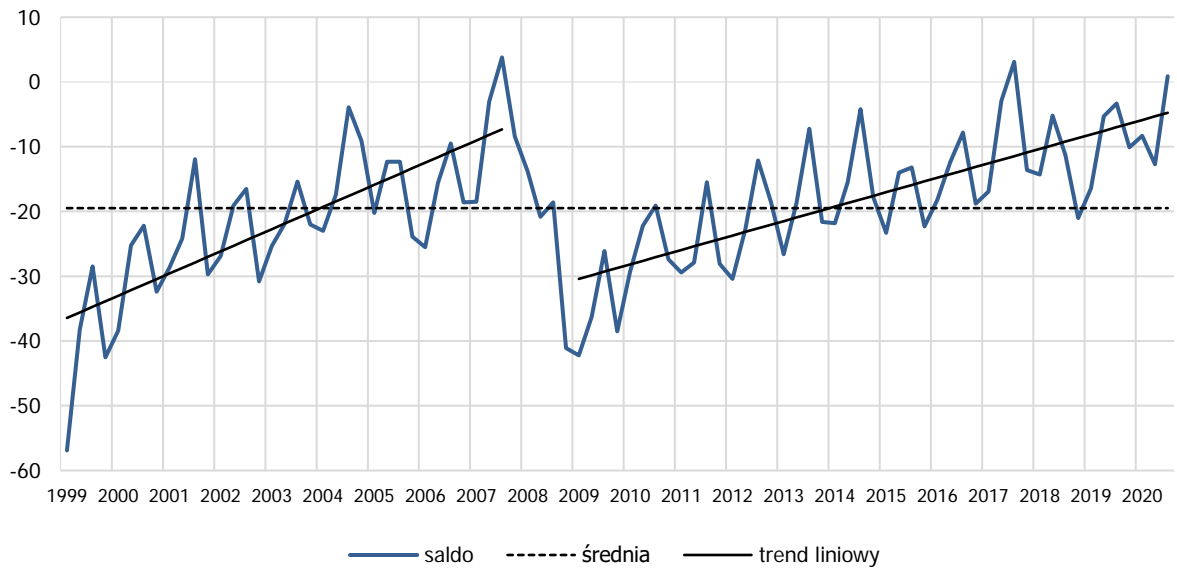
Zakupy pasz wg wykształcenia prowadzącego gospodarstwo rolne

Zakupy pasz wg grup PKD 2007

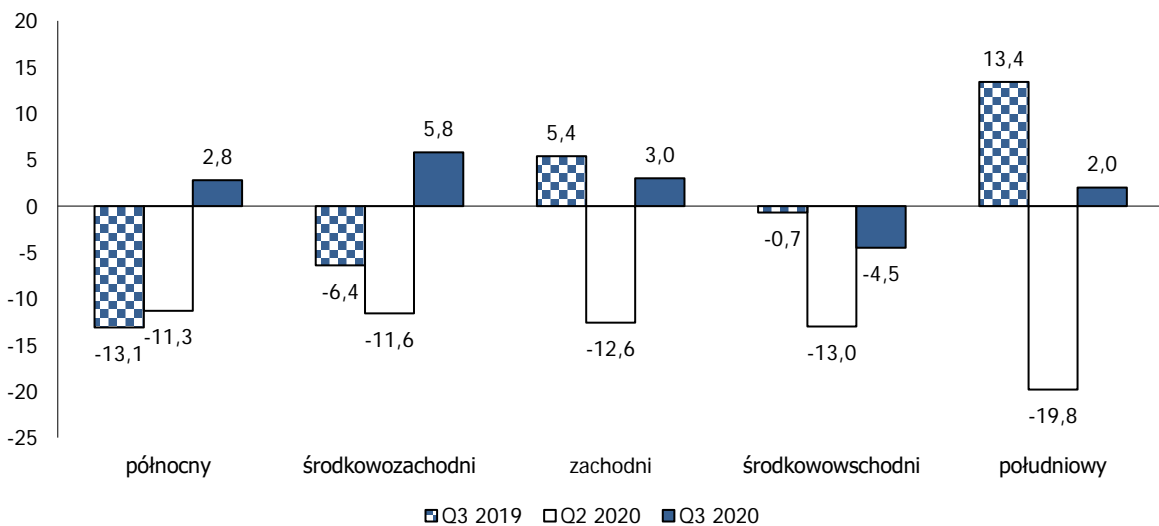

ZAKUPY ŚRODKÓW OCHRONY ROŚLIN

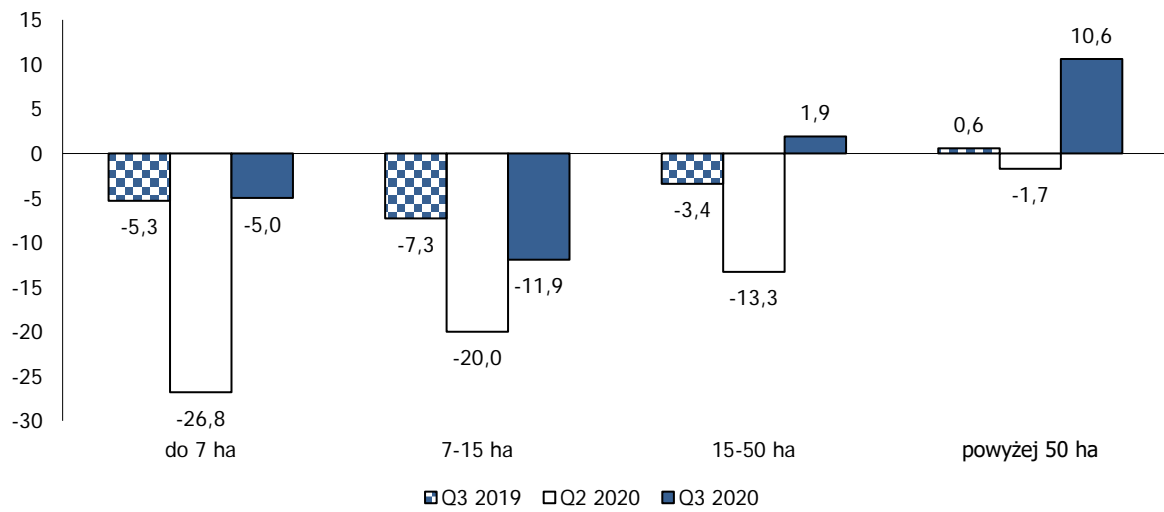

	Q2 2019	Q3 2019	Q4 2019	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020
1. wzrosły	15,0	17,1	13,2	15,1	13,5	20,4
2. nie zmieniły się	64,8	62,6	63,5	61,5	60,2	60,1
3. zmalały	20,3	20,4	23,3	23,4	26,2	19,5
4. nie dokonano	6,3	4,5	11,8	11,9	6,0	5,5
saldo (1.-3.)	-5,3	-3,3	-10,1	-8,3	-12,7	0,9

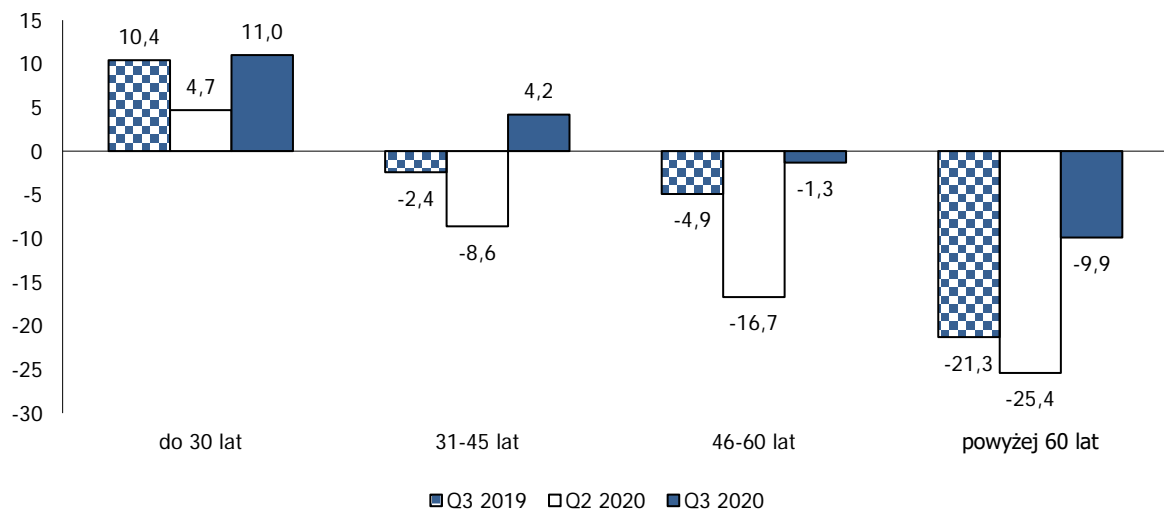
Zakupy środków ochrony roślin wg makroregionów

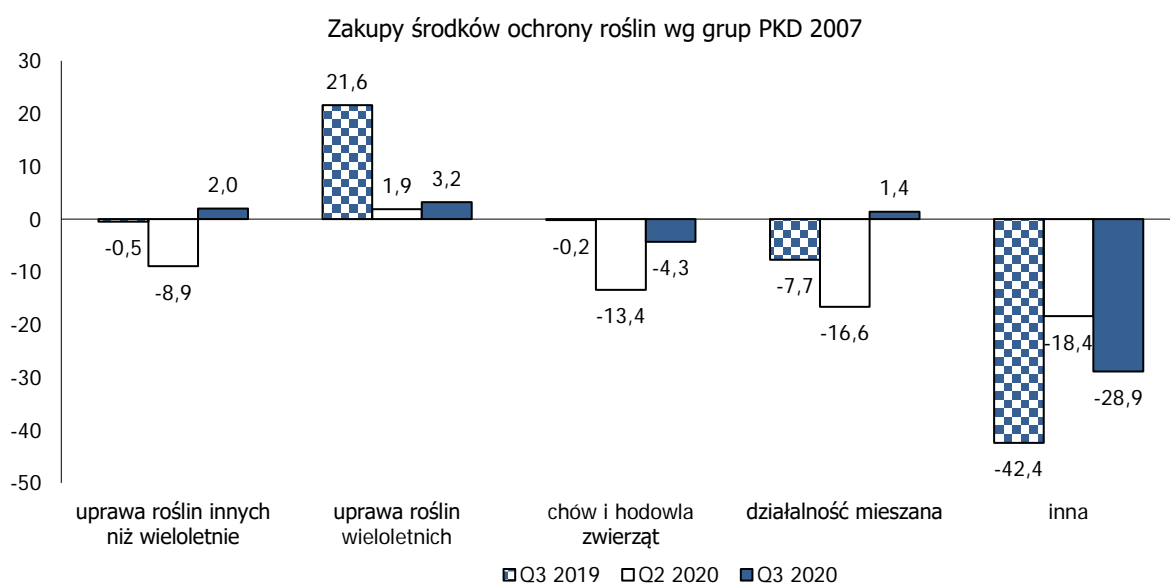
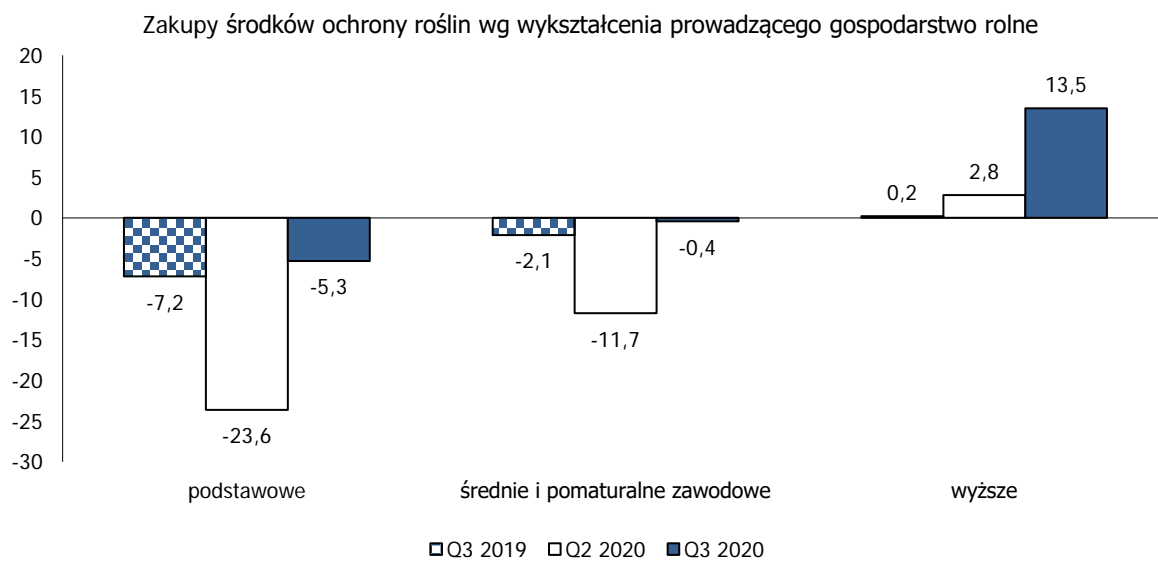

Zakupy środków ochrony roślin wg powierzchni gospodarstw rolnych

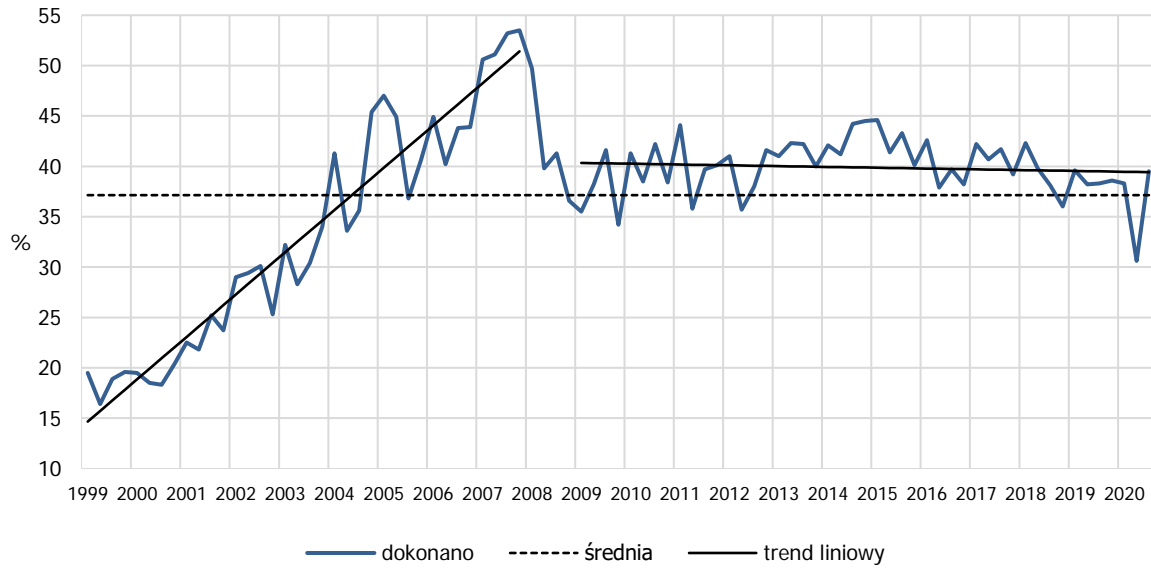

Zakupy środków ochrony roślin wg wieku prowadzącego gospodarstwo rolne

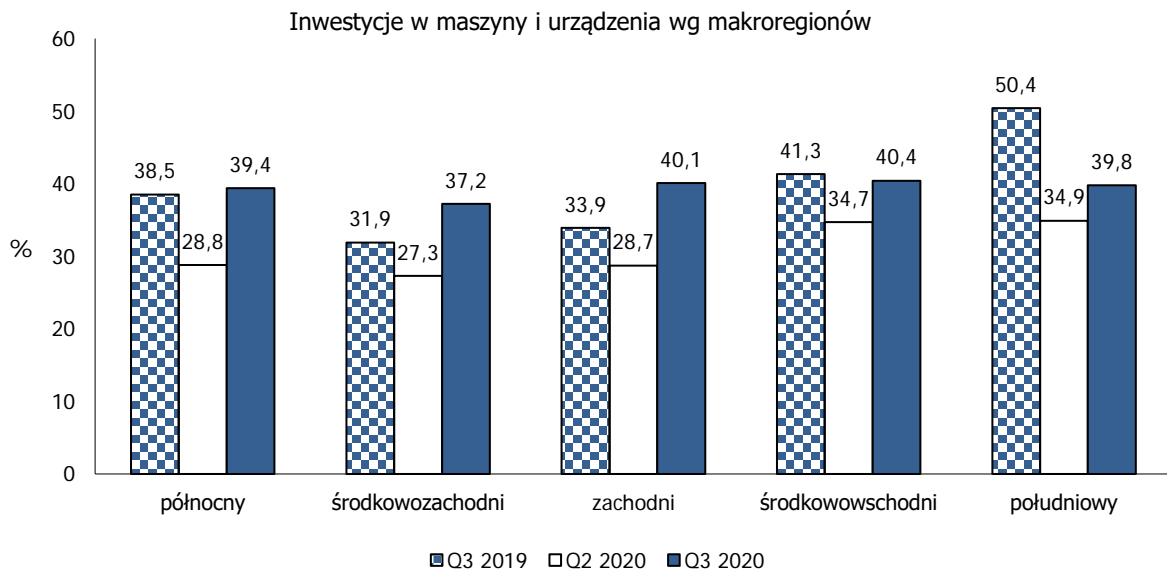

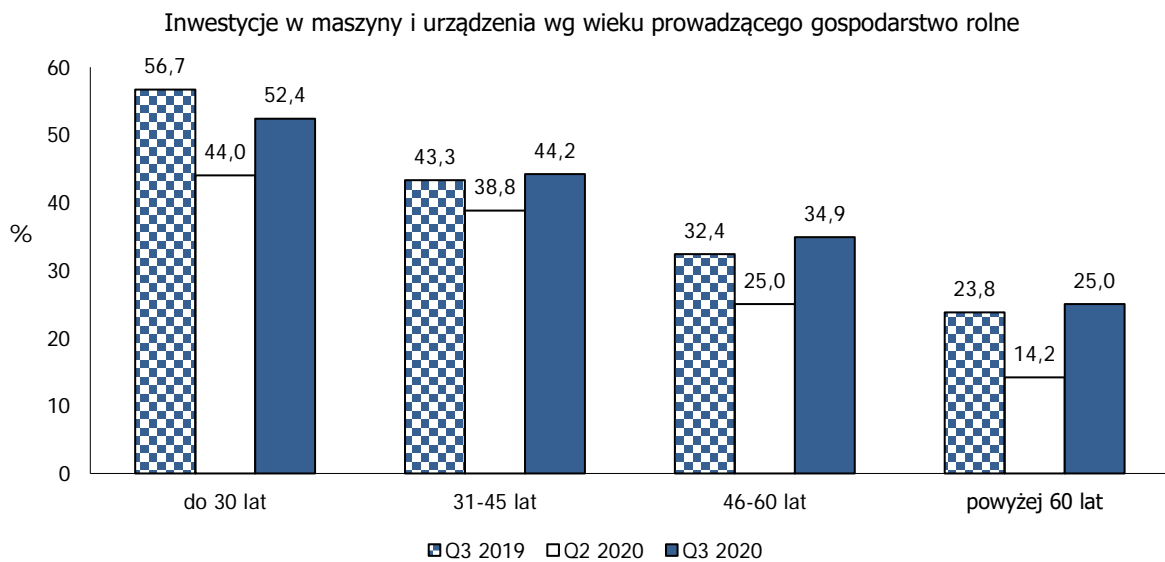
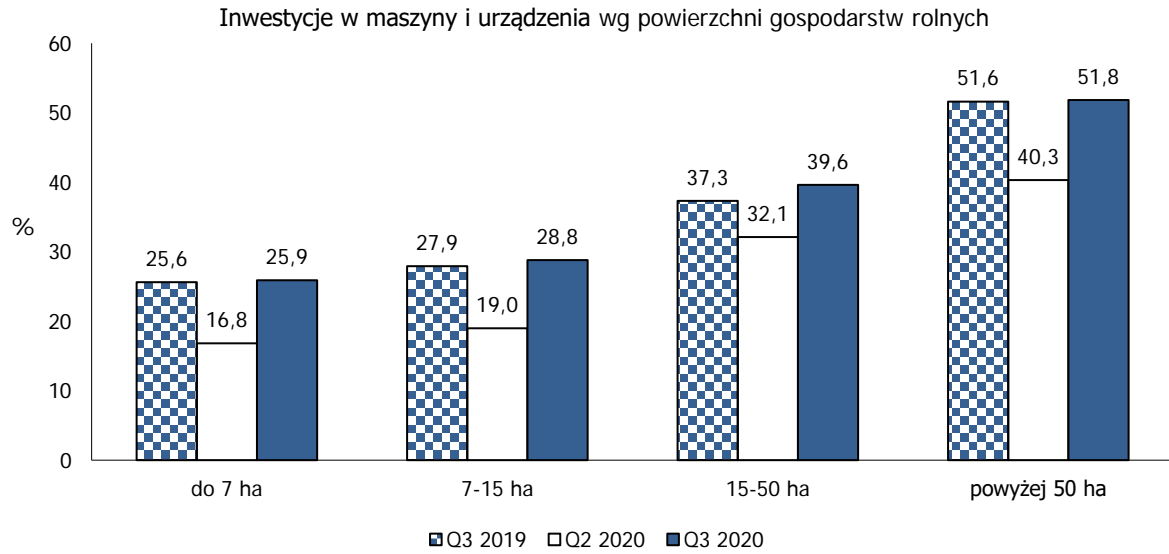

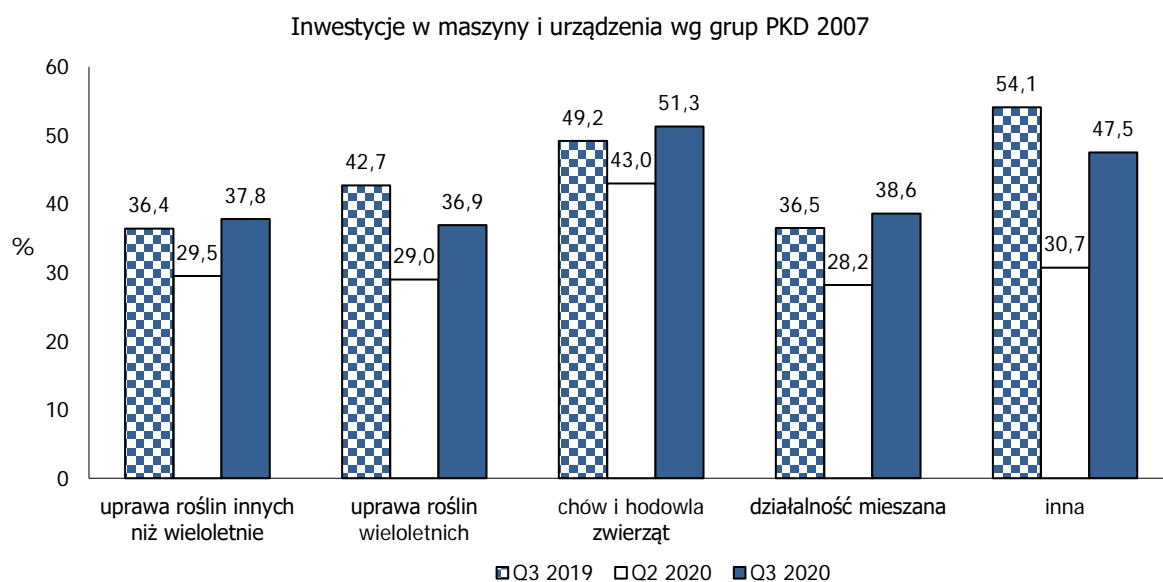
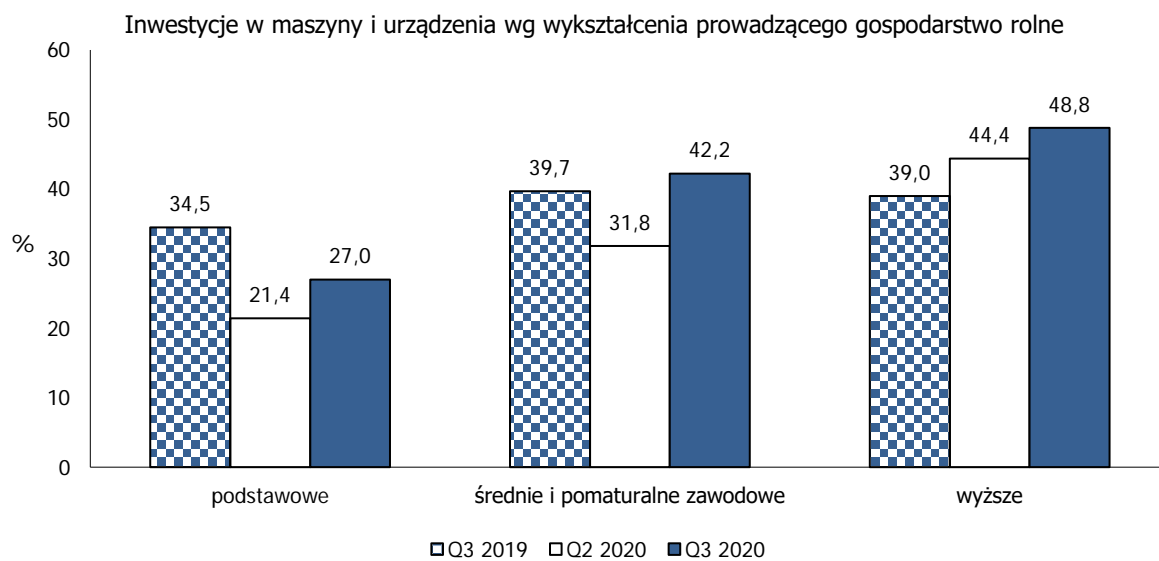
INWESTYCJE W MASZYNY I URZĄDZENIA

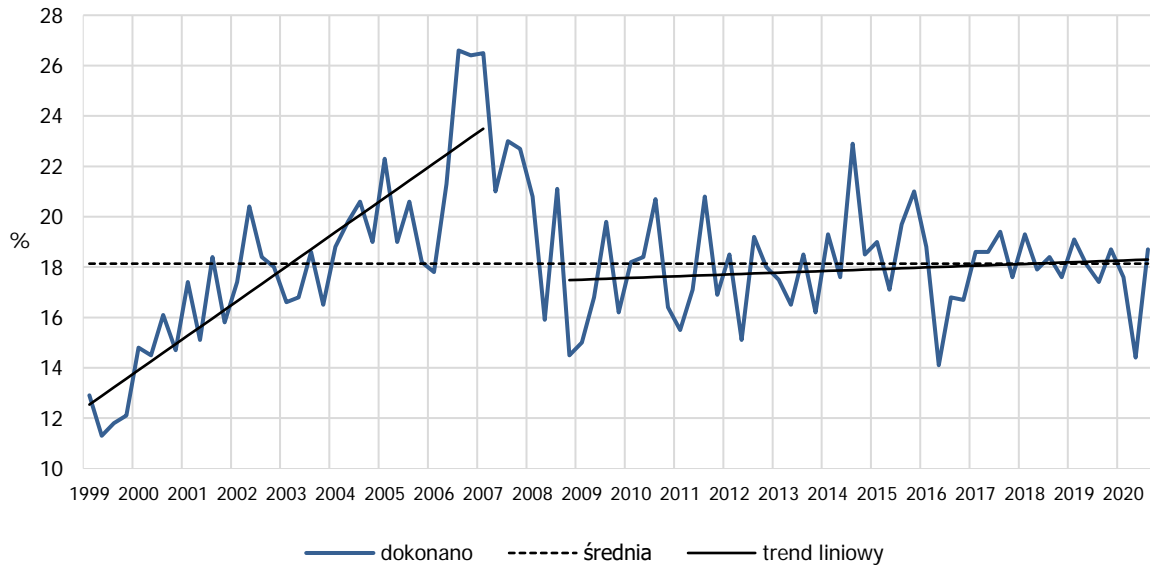
w %	Q2 2019	Q3 2019	Q4 2019	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020
dokonano	38,2	38,3	38,6	38,3	30,6	39,5
nie dokonano	61,8	61,7	61,4	61,7	69,4	60,5

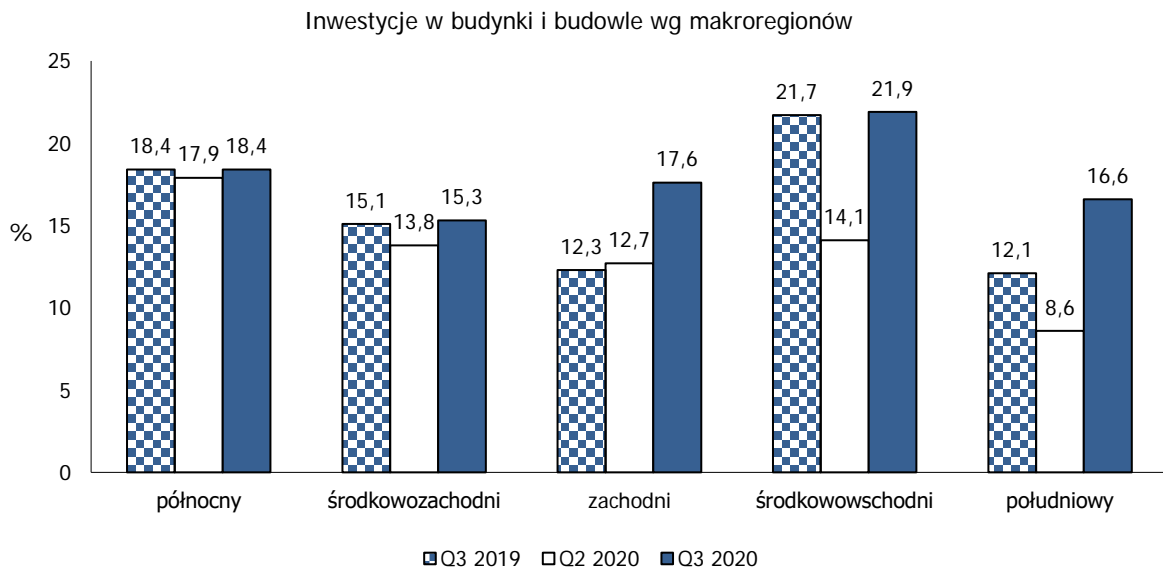

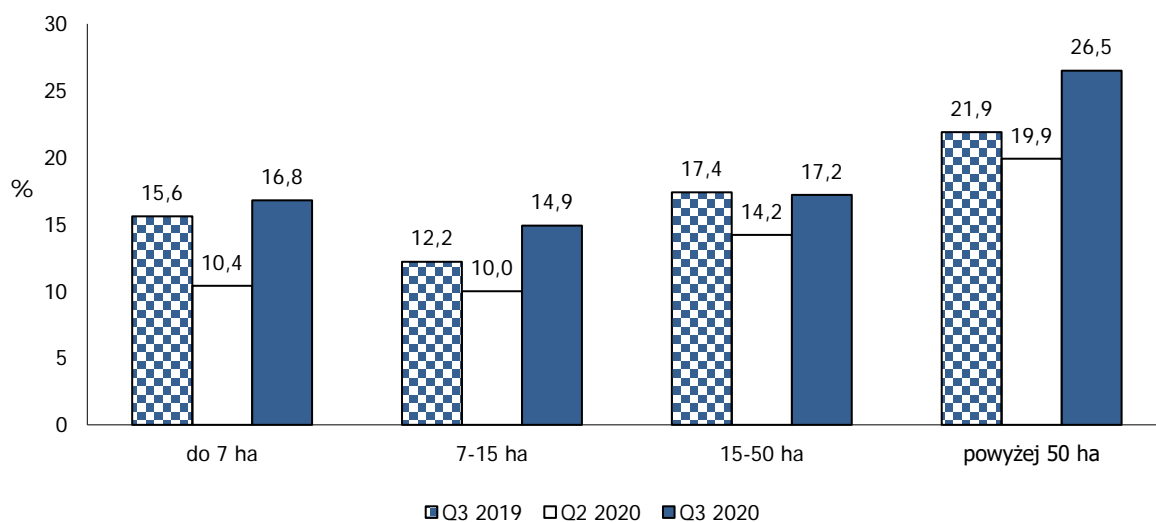
INWESTYCJE W BUDYNKI I BUDOWLE

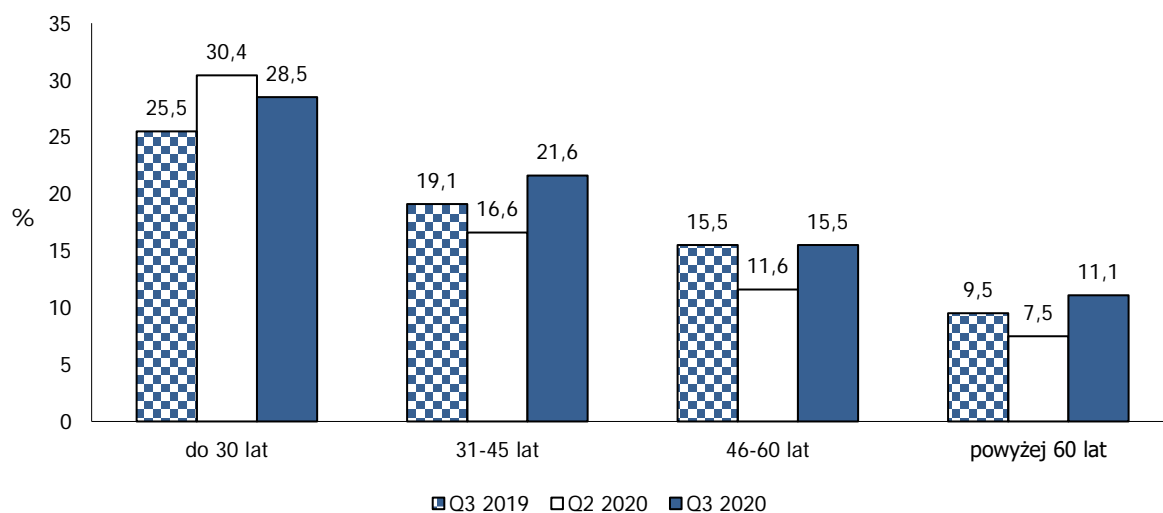
w %	Q2 2019	Q3 2019	Q4 2019	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020
dokonano	18,1	17,4	18,7	17,6	14,4	18,7
nie dokonano	81,9	82,6	81,3	82,4	85,6	81,3

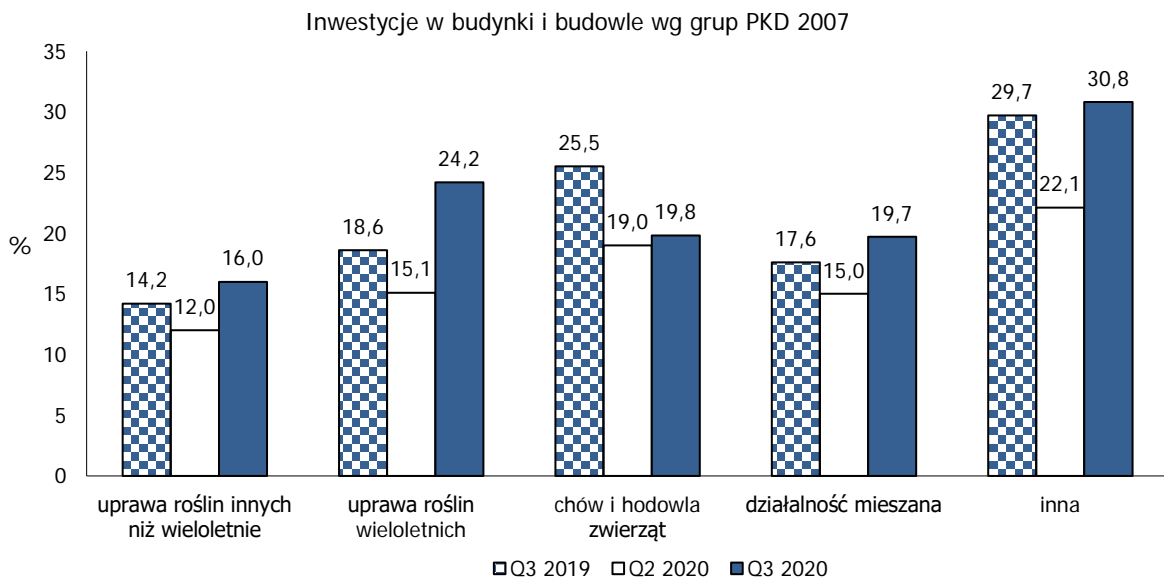
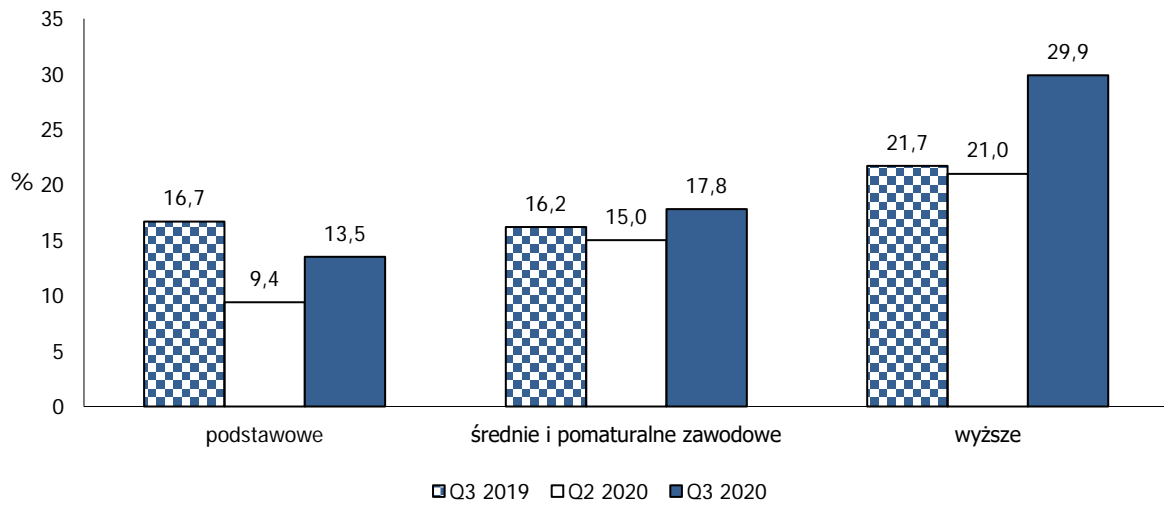
Inwestycje w budynki i budowle wg powierzchni gospodarstw rolnych

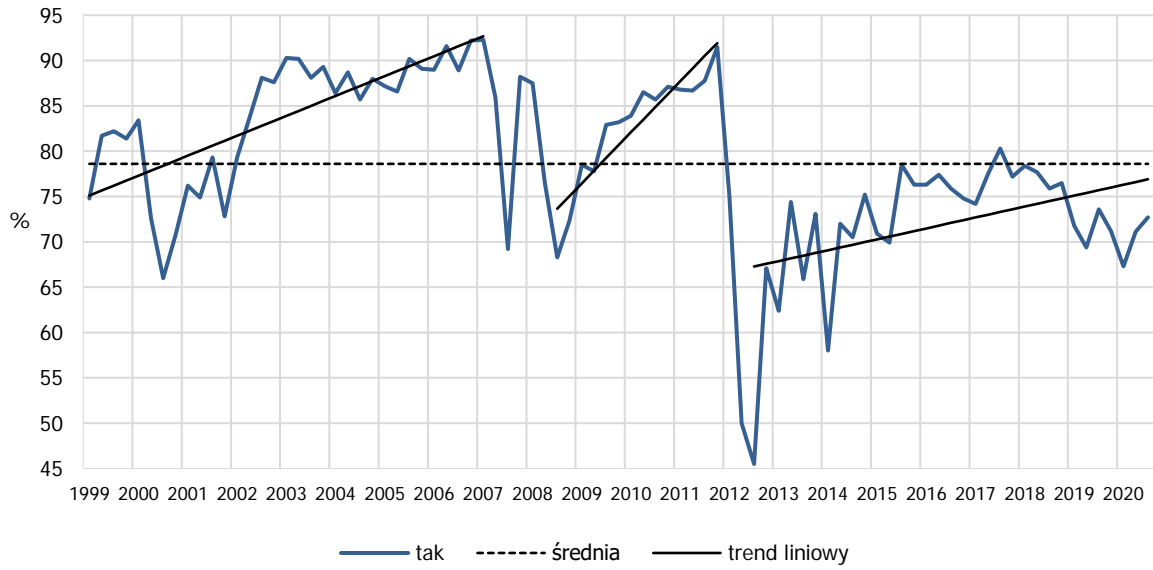
Inwestycje w budynki i budowle wg wieku prowadzącego gospodarstwo rolne

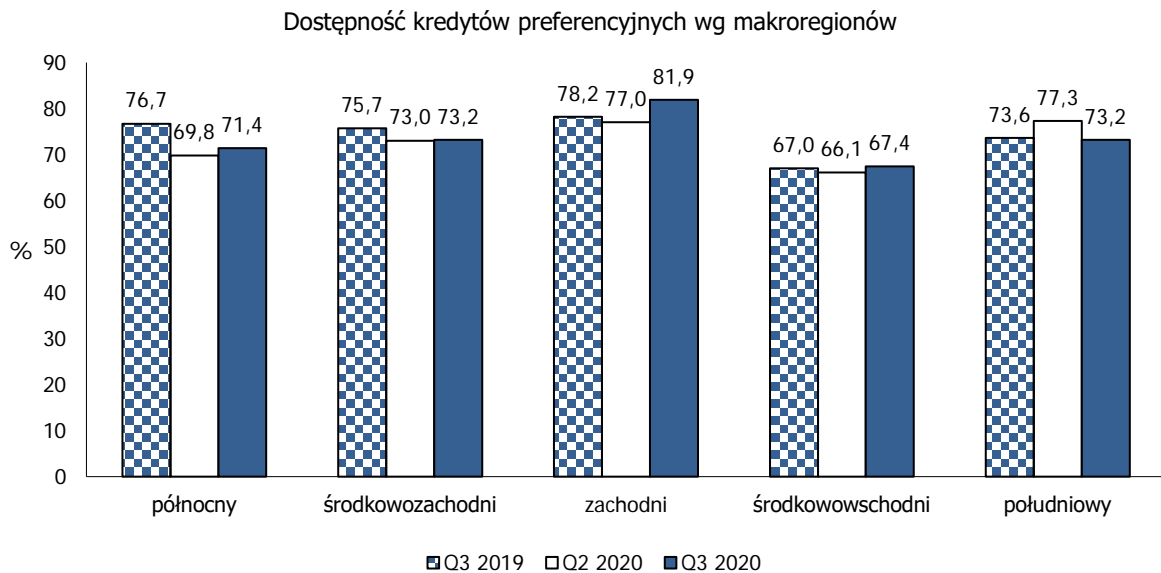
Inwestycje w budynki i budowle wg wykształcenia prowadzącego gospodarstwo rolne

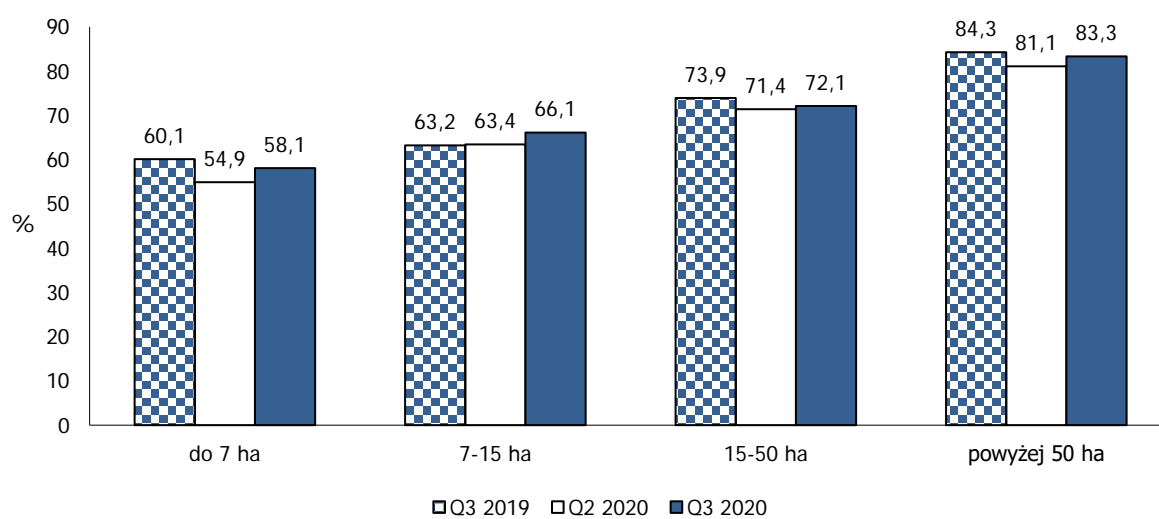
DOSTĘPNOŚĆ KREDYTÓW PREFERENCYJNYCH

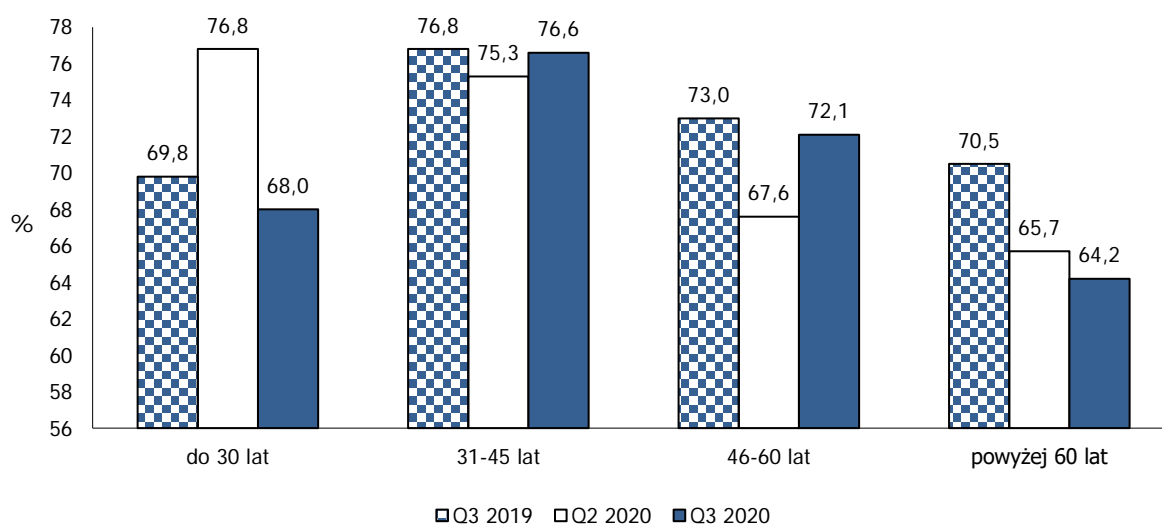
w %	Q2 2019	Q3 2019	Q4 2019	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020
tak	69,4	73,6	71,2	67,3	71,1	72,7
nie	30,6	26,4	28,8	32,7	28,9	27,3

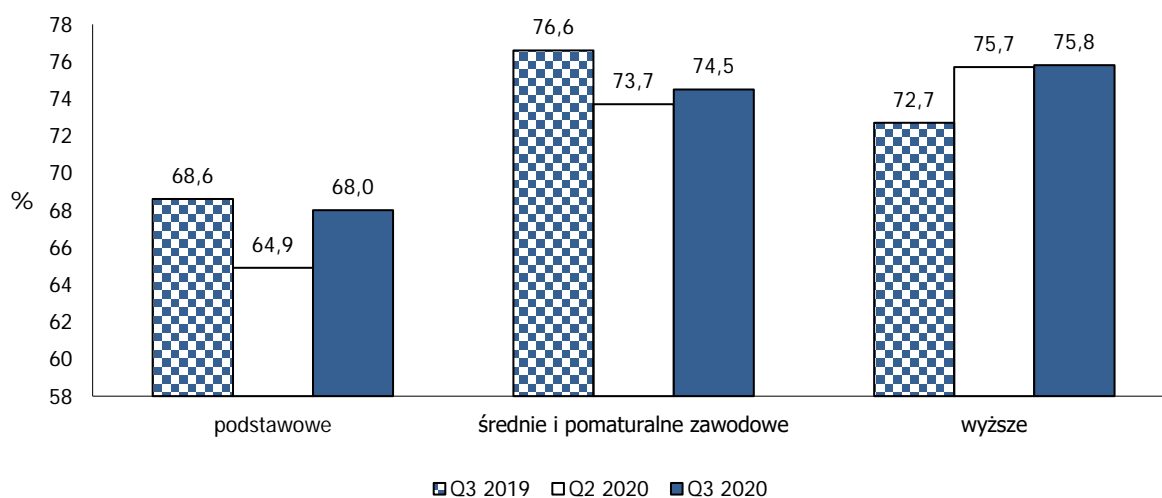
Dostępność kredytów preferencyjnych wg powierzchni gospodarstw rolnych

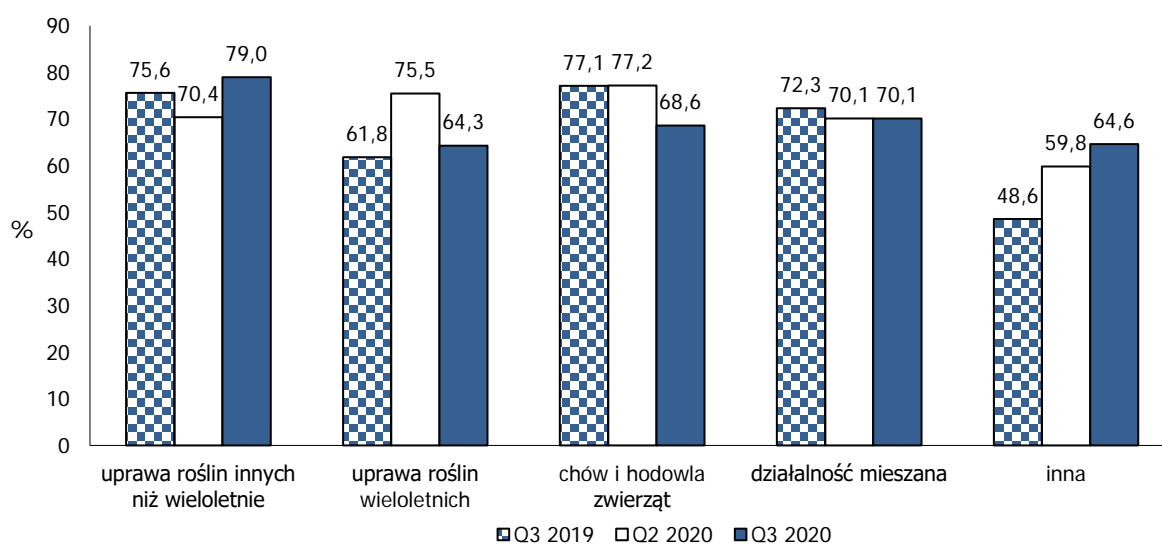
Dostępność kredytów preferencyjnych wg wieku prowadzącego gospodarstwo rolne

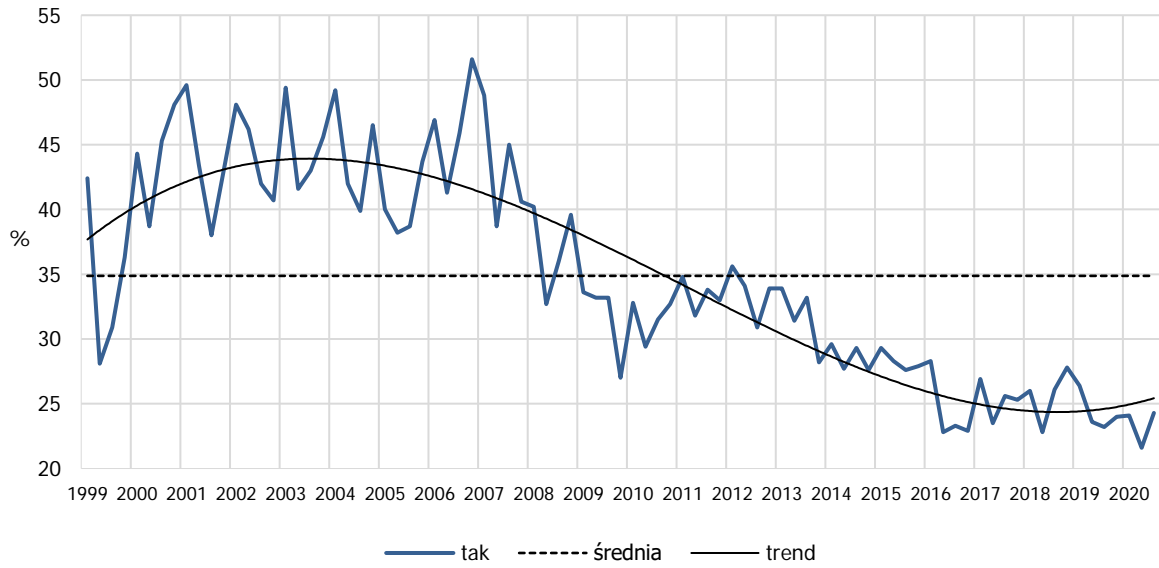
Dostępność kredytów preferencyjnych wg wykształcenia prowadzącego gospodarstwo rolne

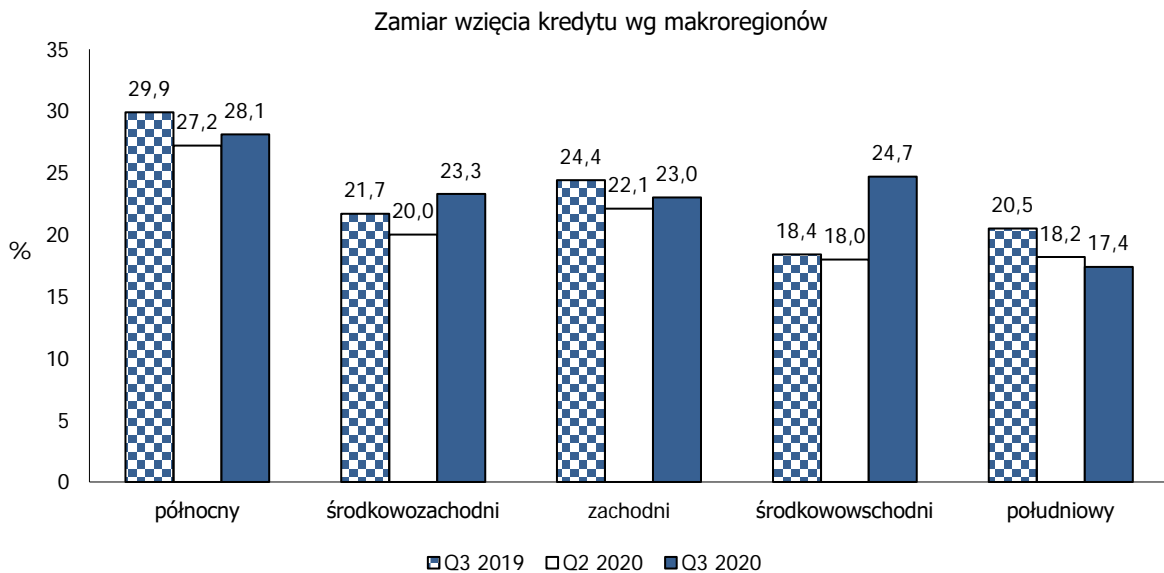
Dostępność kredytów preferencyjnych wg grup PKD 2007

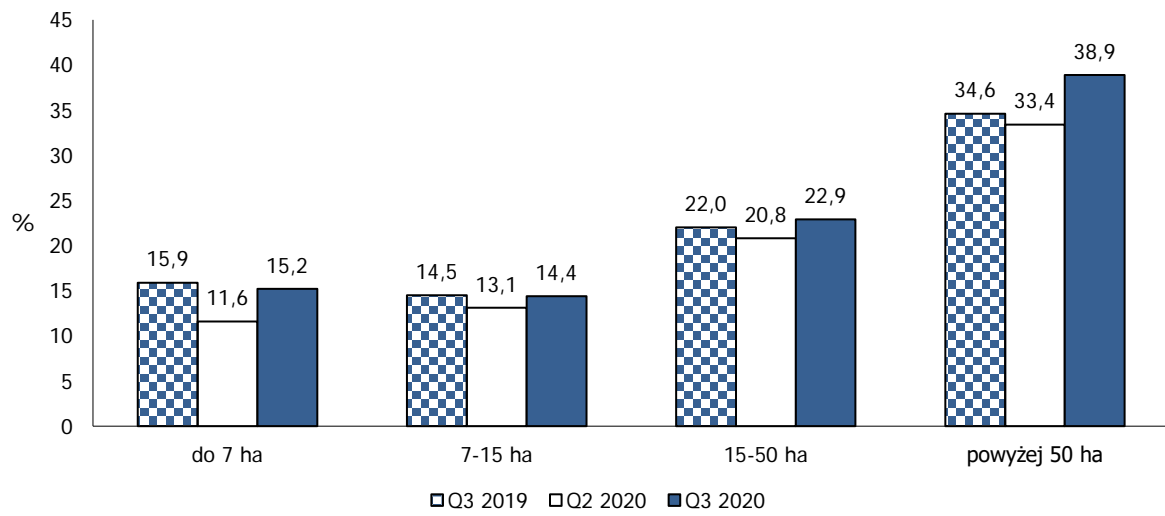
ZAMIAR WZIĘCIA KREDYTU

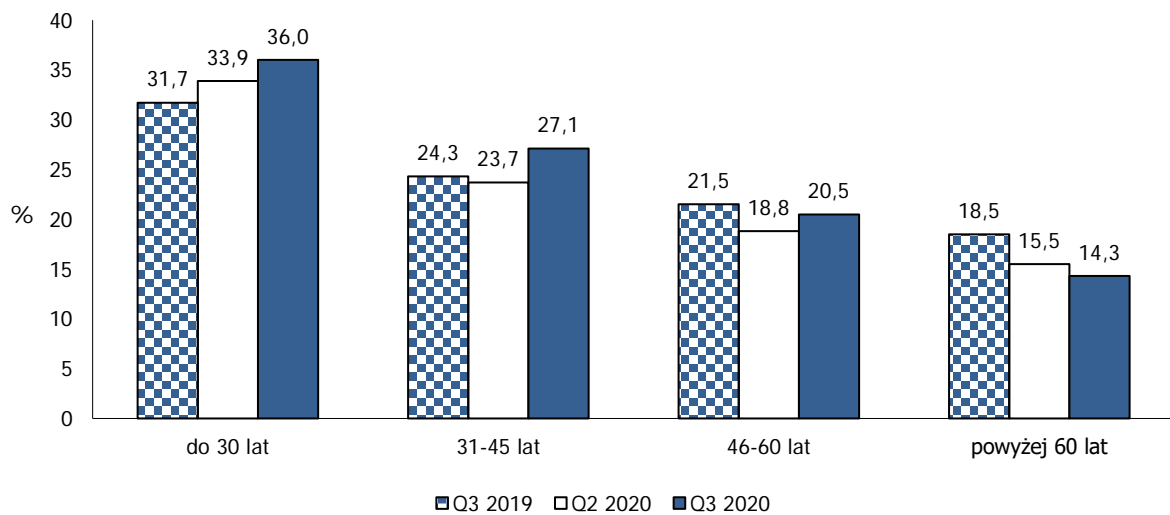
w %	Q2 2019	Q3 2019	Q4 2019	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020
tak	23,6	23,2	24,0	24,1	21,6	24,3
nie	76,4	76,8	76,0	75,9	78,4	75,7

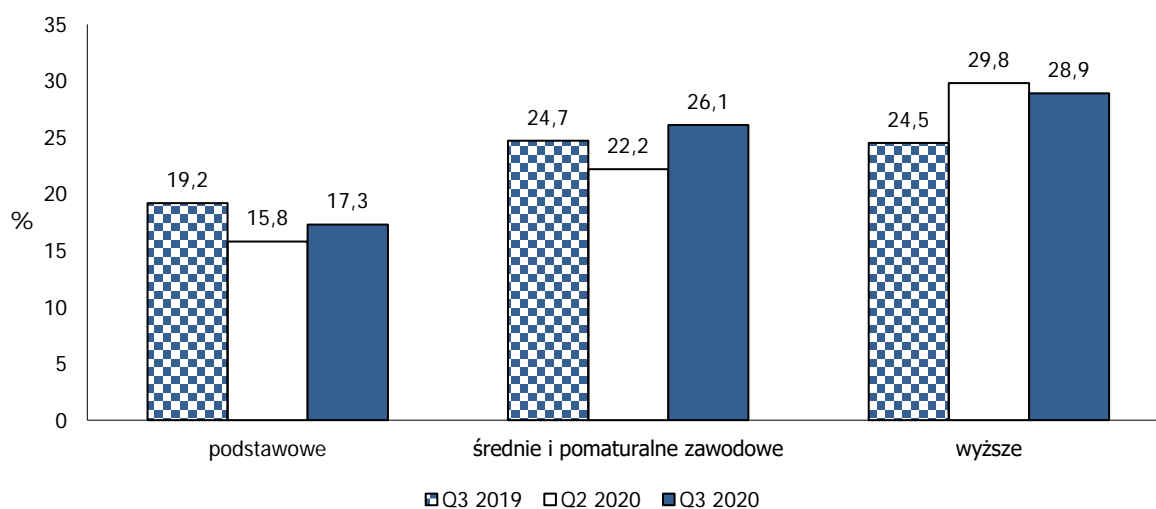
Zamiar wzięcia kredytu wg powierzchni gospodarstw rolnych

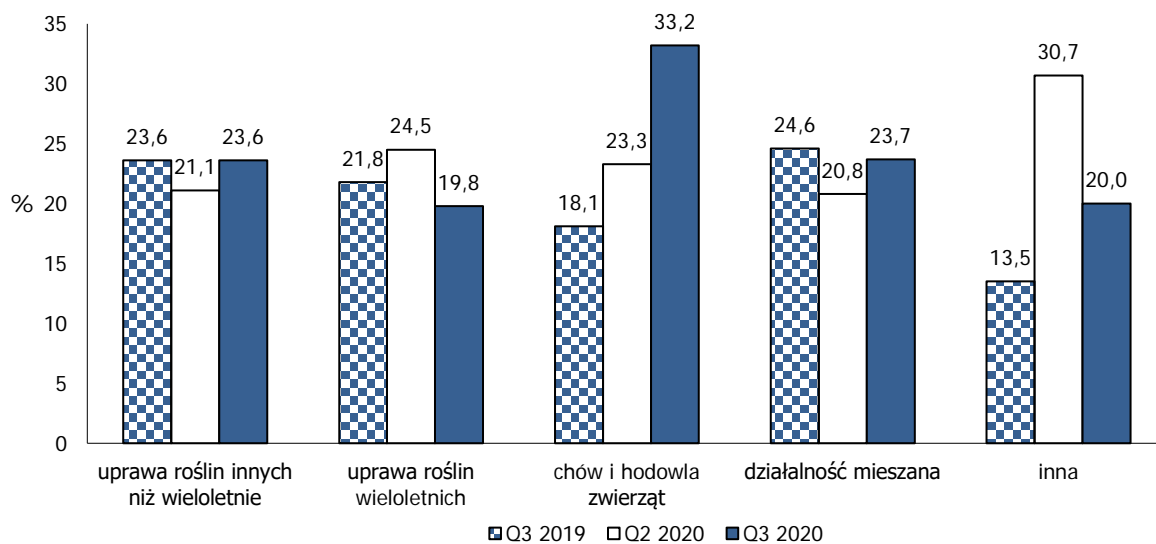
Zamiar wzięcia kredytu wg wieku prowadzącego gospodarstwo rolne

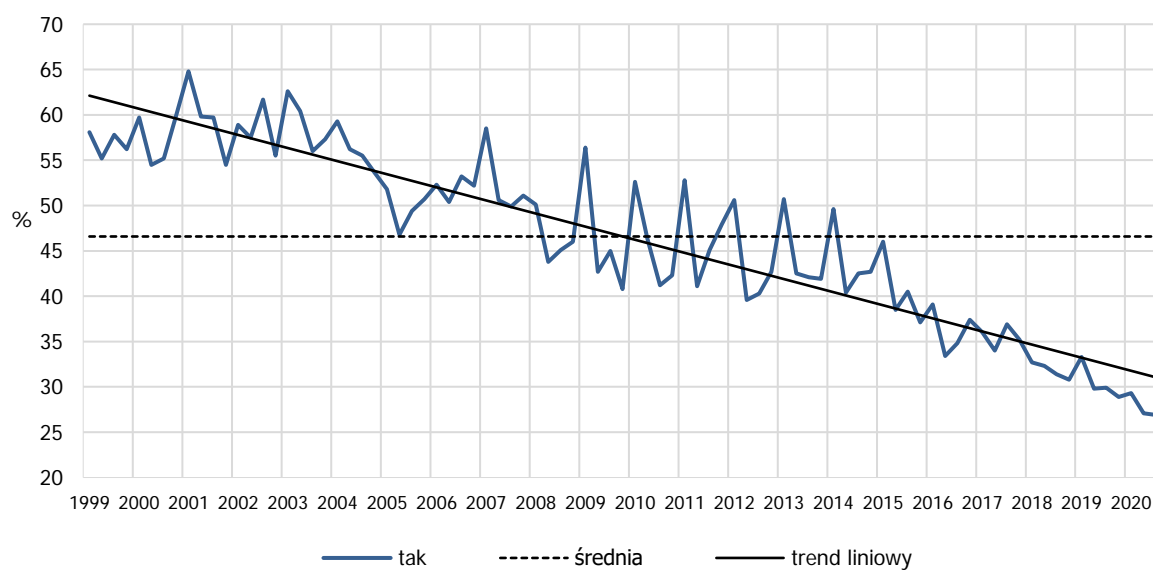
Zamiar wzięcia kredytu wg wykształcenia prowadzącego gospodarstwo rolne

Zamiar wzięcia kredytu wg grup PKD 2007

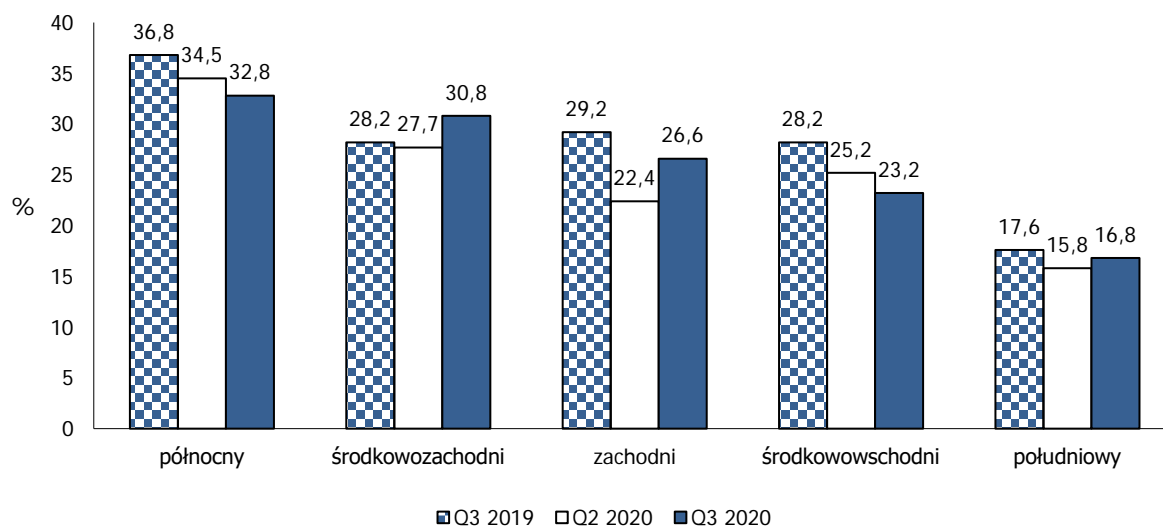

ZACIĄNIĘCIE KREDYTU PREFERENCYJNEGO

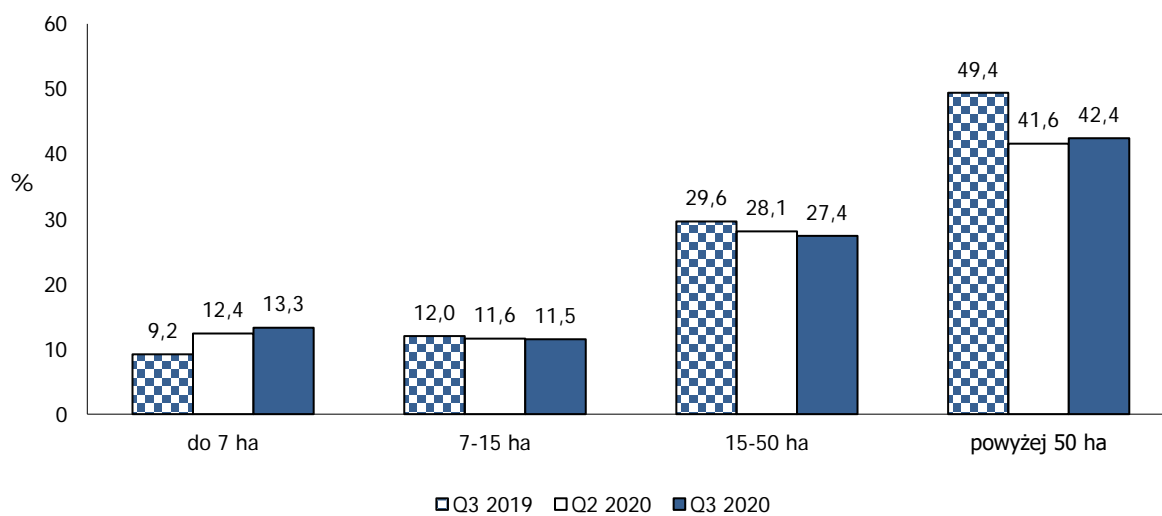

w %	Q2 2019	Q3 2019	Q4 2019	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020
tak	29,8	29,9	28,9	29,3	27,1	26,9
nie	70,2	70,1	71,1	70,7	72,9	73,1

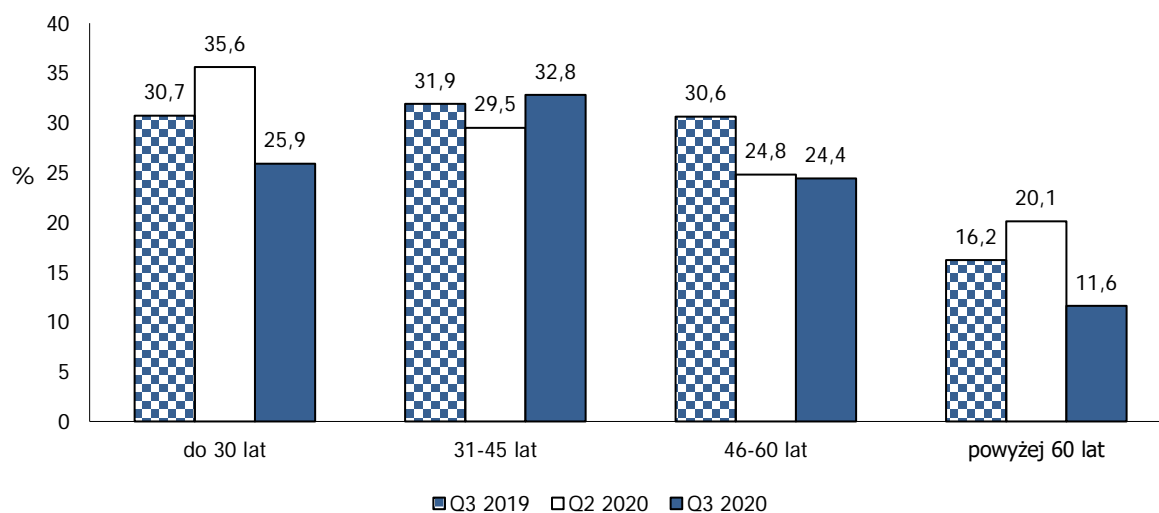
Zaciągnięcie kredytu preferencyjnego wg makroregionów

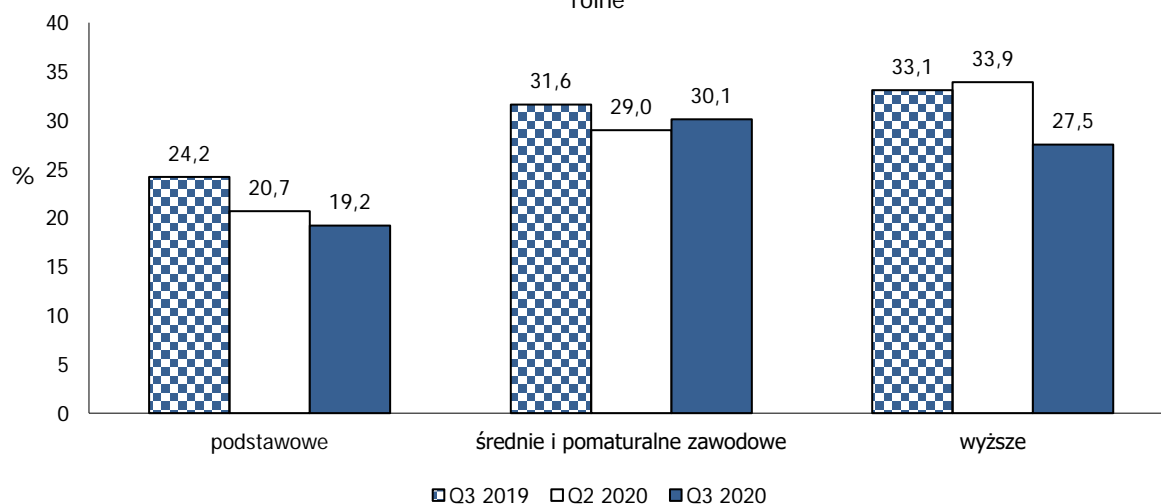
Zaciągnięcie kredytu preferencyjnego wg powierzchni gospodarstw rolnych

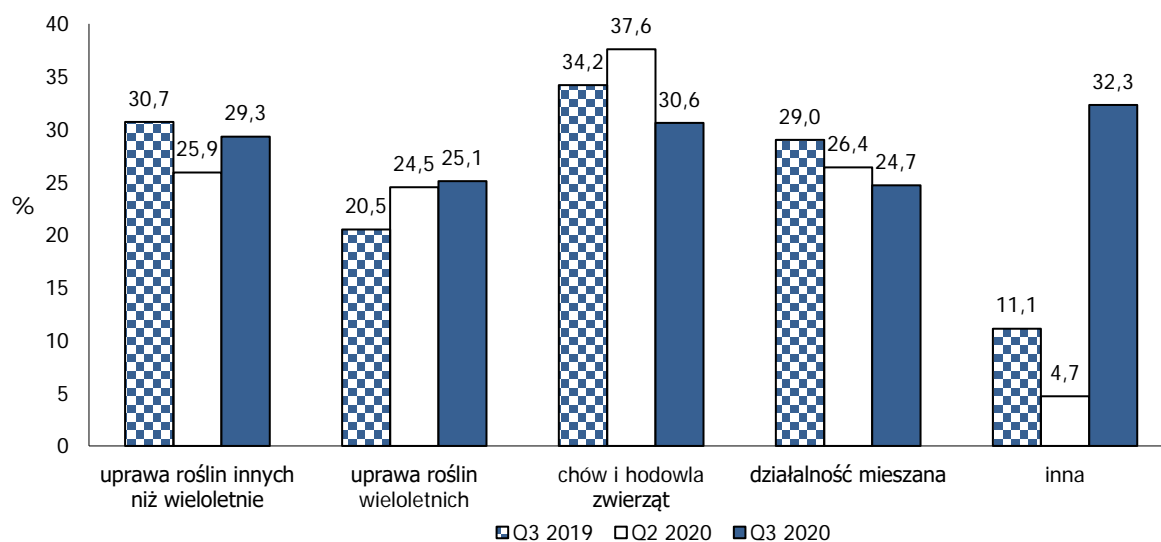
Zaciągnięcie kredytu preferencyjnego wg wieku prowadzącego gospodarstwo rolne

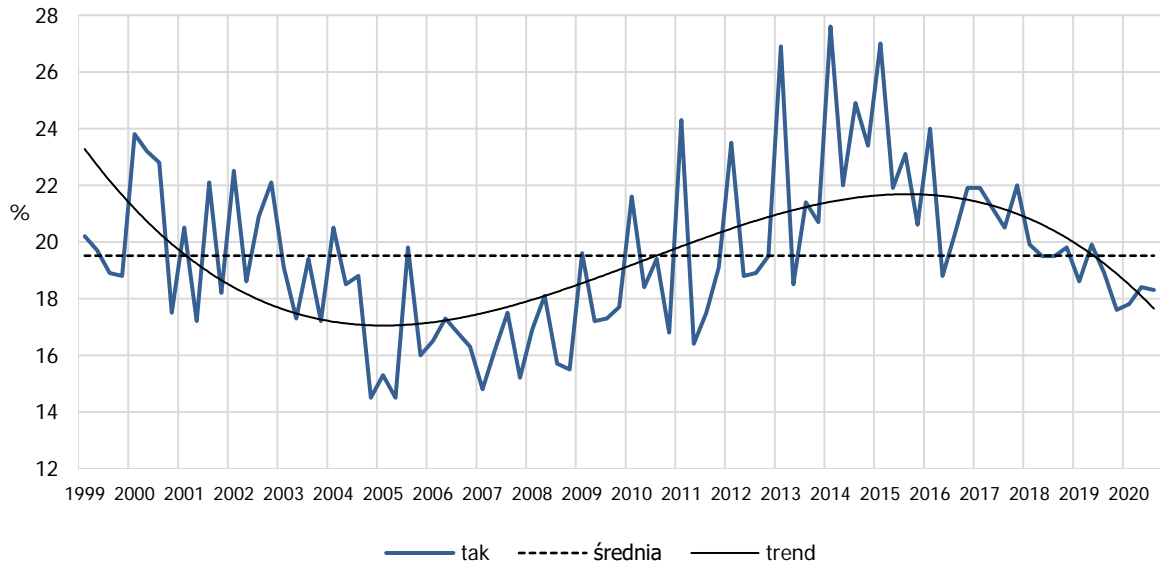
Zaciągnięcie kredytu preferencyjnego wg wykształcenia prowadzącego gospodarstwo rolne

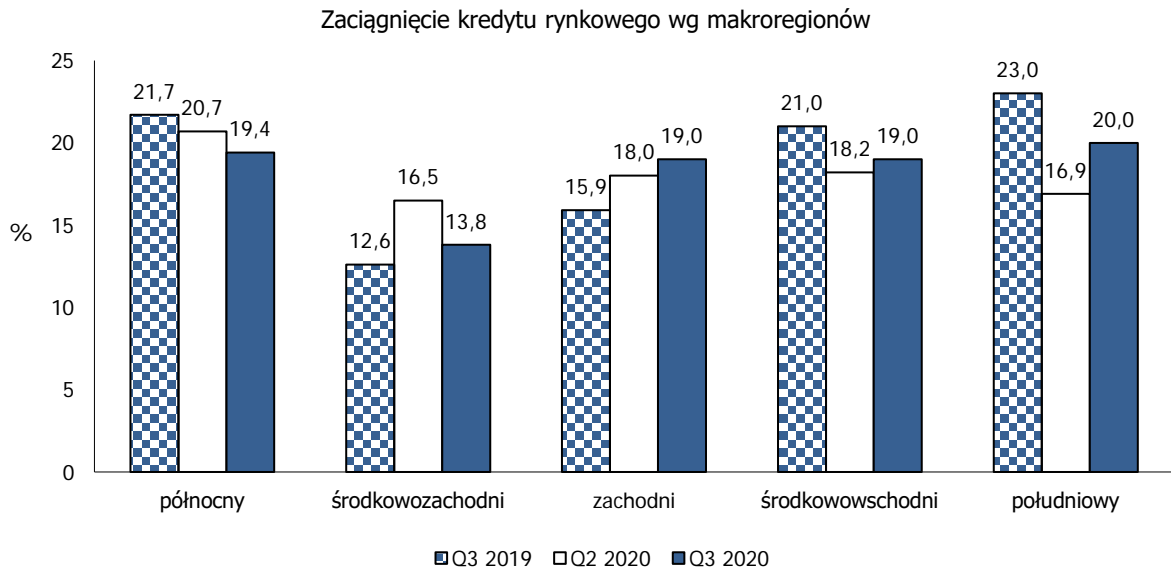
Zaciągnięcie kredytu preferencyjnego wg grup PKD 2007

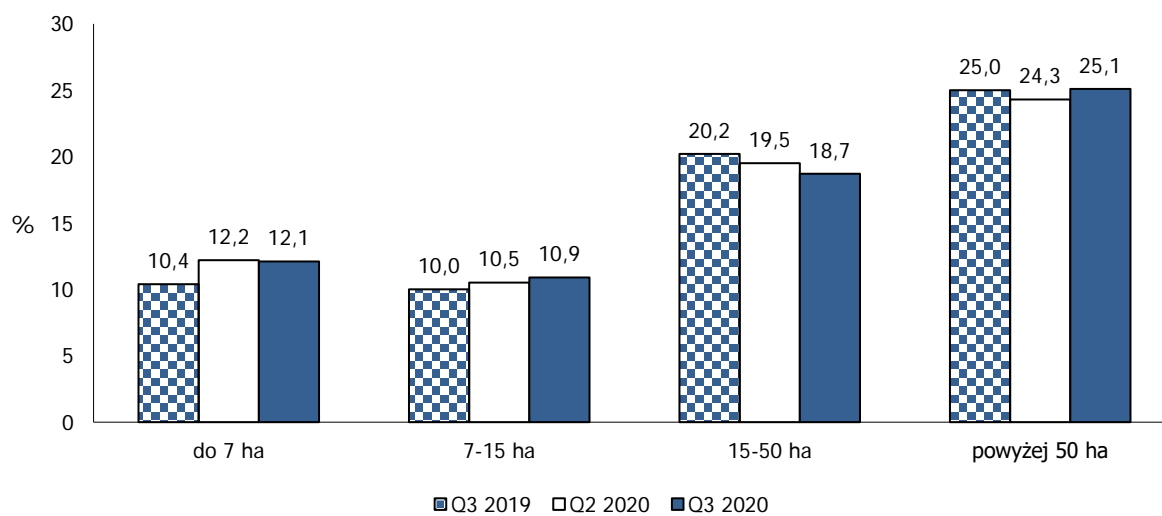
ZACIĄNIĘCIE KREDYTU RYNKOWEGO

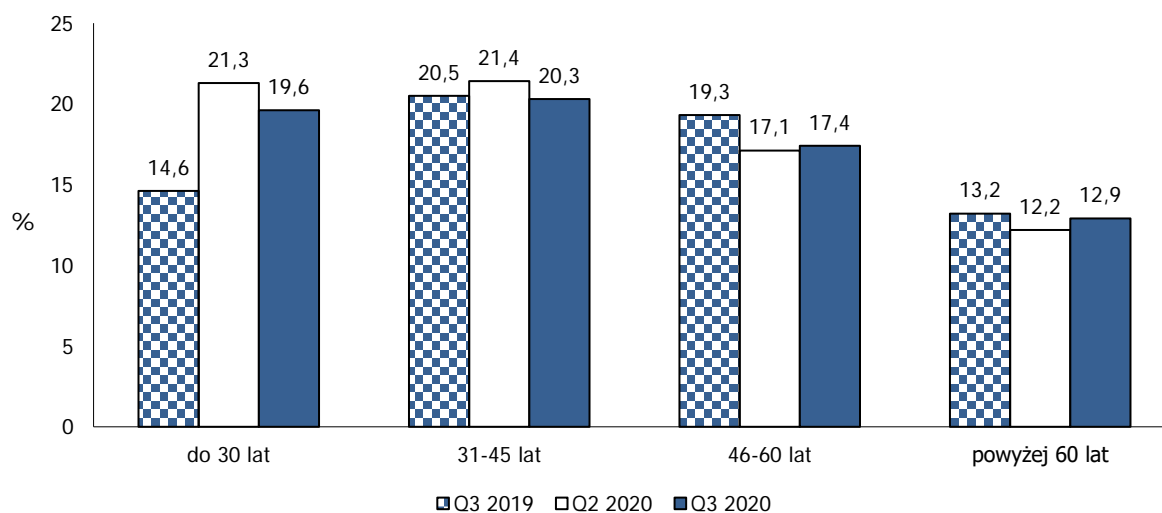
w %	Q2 2019	Q3 2019	Q4 2019	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020
tak	19,9	18,9	17,6	17,8	18,4	18,3
nie	80,1	81,1	82,4	82,2	81,6	81,7

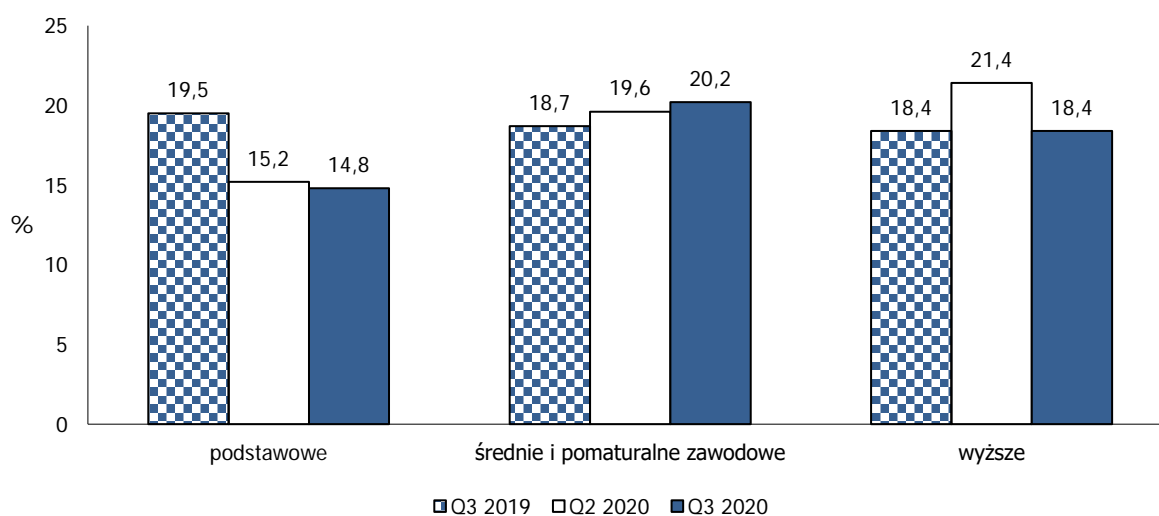
Zaciągnięcie kredytu rynkowego wg powierzchni gospodarstw rolnych

Zaciągnięcie kredytu rynkowego wg wieku prowadzącego gospodarstwo rolne

Zaciągnięcie kredytu rynkowego wg wykształcenia prowadzącego gospodarstwo rolne

Zaciągnięcie kredytu rynkowego wg grup PKD 2007

